
Gebiedsplan

Hollandsche IJssel

Een plan voor een natuur- en recreatiegebied
in de gemeente IJsselstein

vastgesteld door de
Landinrichtingscommissie voor de herinrichting van Utrecht-West
op 4 december 2008

Inhoudsopgave

Leeswijzer	4
1 Inleiding	5
1.1 Algemeen	5
1.2 Beleid	5
1.3 Een convenant voor verdere uitvoering	7
1.4 Status en procedure	7
1.5 Werkwijze	7
2 Gebiedsbeschrijving	8
2.1 Omliggende (plan)gebieden	9
2.2 Fysieke gesteldheid	9
2.3 Recreatie	10
2.4 Landschap en archeologie	11
2.5 Natuur	12
2.6 Waterhuishouding	12
2.7 Verkeer	13
2.8 Bebouwing	13
3 Doelstelling en randvoorwaarden	15
3.1 Uitwerking doelstelling recreatiegebied	15
3.2 Uitwerking doelstelling natuurgebied	15
3.3 Wensen voor waterberging in de uiterwaarden	16
3.4 Randvoorwaarden	16
4 Het plan	18
4.1 Sfeergebieden	18
4.2 Uitwerking per thema	19
4.2.1 Recreatie	20
4.2.2 Landschap & archeologie	21
4.2.3 Natuur	22
4.2.4 Water	25
4.2.5 Verkeer	26
4.2.6 Bebouwing	26
5 Maatregelen	27
5.1 Maatregelen voor recreatie	27
5.2 Maatregelen voor landschap & archeologie	28
5.3 Maatregelen voor natuur	28
5.4 Maatregelen voor de waterhuishouding	29
5.5 Maatregelen voor verkeer	30
5.6 Maatregelen voor de bebouwing	30
6 Kosten, eigendom en beheer	31
6.1 Kosten	31
6.2 Eigendom en beheer	31

7	Uitvoering	32
7.1	Uitvoeringscontract.....	32
7.2	Uitvoeringsplannen.....	32
7.3	Onderzoeken	32
7.3.1	Archeologie.....	32
7.3.2	Waterberging en natuur in de uiterwaarden	33
7.3.3	Verkeer	33
7.4	Grondverwerving.....	33
7.5	Bestemmingsplan.....	33

Bijlagen

B1	Samenstelling landinrichtingscommissie (eind 2008)	35
B2	Recreatienormen, capaciteiten en inrichtingseisen	36
B3	Samenvatting ANWB bewonersonderzoek	38
B4	Literatuur	40
B5	Verklarende woordenlijst	41

Kaarten

K1	Groengebied Utrecht-West	6
K2	Ligging gebied.....	46
K3	Omliggende (plan)gebieden	47
K4	Bodemkaart.....	48
K5	Vuilstort	49
K6	Hoogte t.o.v. NAP	50
K7	Grondwatertrappen.....	51
K8	Bestaande recreatievoorzieningen.....	52
K9	Archeologische vindplaatsen	53
K10	Oppervlaktewatersysteem.....	54
K11	Bestaande verkeersvoorzieningen	55
K12	Bebouwing	56
K13	Recreatie en natuur.....	57
K14	Sfeergebieden	58
K15	Zonering recreatiedruk	59
K16	Ligging natuurdoeltypen	60
K17	Maatregelen voor recreatie	61
K18	Ligging fietspaden	62
K19	Ligging wandelpaden.....	63
K20	Maatregelen voor landschap en archeologie	64
K21	Maatregelen voor waterhuishouding	65
K22	Maatregelen voor verkeer	66
K23	Bebouwing	67

Colofon

68

Leeswijzer

In de inleiding is te lezen hoe het gebiedsplan Hollandsche IJssel tot stand is gekomen. Hierin komt naar voren welk beleid eraan ten grondslag ligt, welke ontwikkelingen een rol speelden en welke werkwijze is gevolgd.

In hoofdstuk 2 wordt het plangebied beschreven, hierin komt de fysieke gesteldheid, recreatief netwerk, landschap, natuurwaarden, waterhuishouding en infrastructuur aan bod.

Hoofdstuk 3 geeft de doelstelling en een opsomming van de randvoorwaarden weer.

Thematisch wordt in hoofdstuk 4 weergegeven hoe het plan eruit komt te zien inclusief sfeerbeelden.

De maatregelen die genomen moeten worden voor realisatie van het plan, worden opgepakt in hoofdstuk 5.

In hoofdstuk 6 wordt uiteengezet wie welke gebieden gaat beheren. Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de kosten van het plan.

Hoofdstuk 7 gaat in op de vraag hoe het plan uitgevoerd gaat worden.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Het gebiedsplan Hollandsche IJssel is een inrichtingsplan voor een openbaar toegankelijk natuur- en recreatiegebied nabij IJsselstein. Het gebied is gelegen aan de rivier de Hollandsche IJssel, waaraan dit plan haar naam ontleent. Het gebied wordt nu nog gebruikt voor landbouw. De transformatie van een landbouwgebied naar een openbaar natuur- en recreatiegebied vraagt om maatregelen. Deze maatregelen, inclusief begroting, zijn met dit plan in beeld gebracht.

Met dit plan worden twee beleidsdoelen voor het landelijk gebied gerealiseerd; Recreatie om de Stad (RodS) en Ecologische Hoofd Structuur (EHS). Deze beleidsdoelen zijn vastgesteld door het Rijk en de provincie Utrecht.

Recreatie om de Stad (RodS) gebieden zijn nieuwe, grootschalige, recreatieve, openbare groengebieden rondom de groeiende steden. De inwoners van de stad hebben zo recreatiemogelijkheden in de buurt.

De Ecologische Hoofd Structuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Het vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid. Dit beleid heeft tot doel de natuurwaarden in Nederland te verbeteren. De begrenzing van de EHS is door de provincie vastgelegd in natuurgebiedsplannen.

1.2 Beleid

Grote groengebieden in de randstad

Voor de realisatie van het natuur- en recreatiegebied Hollandsche IJssel ligt beleid ten grondslag uit 1993. Het Rijk heeft toen in het 'Structuurschema Groene Ruimte' zes grote groengebieden in de randstad aangewezen. Voor de bestaande en nieuwe woonwijken in de groeiende randstad moeten deze groengebieden zorgen voor aantrekkelijke bos-, recreatie- en natuurterreinen op loop- of fietsafstand. Het groot groengebied bij

Utrecht is één van de zes grote groengebieden in de randstad.

Groengebied Utrecht-West

Onderdeel van het Groot Groengebied Utrecht is het Groengebied Utrecht-West. Dit groengebied bestaat uit vier deelgebieden die een aaneengesloten groene band om het stedelijk gebied aan de westkant van Utrecht vormen. De vier deelgebieden zijn Haarzuilens, Harmelen, Reijerscop en Hollandsche IJssel. Het noordelijk deelgebied Haarzuilens en het zuidelijk deelgebied Hollandsche IJssel worden getransformeerd tot grootschalige recreatiegebieden en natuurterreinen. De tussenliggende deelgebieden Harmelen en Reijerscop gaan zorgen voor de recreatieve en natuurlijke verbindingen.

Voor het jaar 2015 moet het gehele Groengebied Utrecht-West gerealiseerd zijn. De Landinrichtings-

commissie voor de herinrichting Utrecht-West (LC) is hiervoor verantwoordelijk. In deze commissie zijn alle betrokken instanties vertegenwoordigd. De LC werkt in opdracht van de provincie Utrecht.

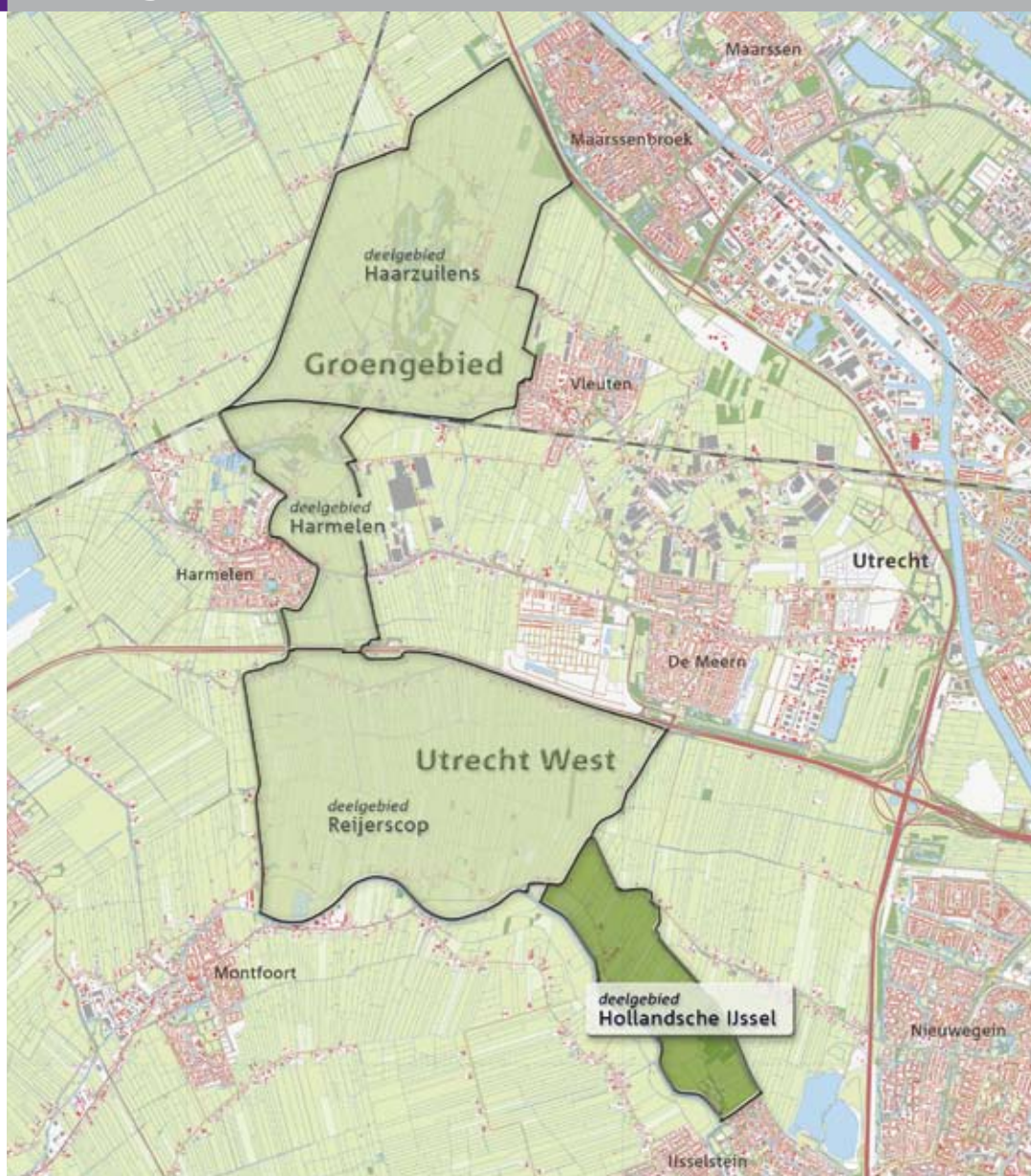
Raamplan Utrecht-West

In het Raamplan Utrecht-West zijn de begrenzing, de grondverwerving en de inrichting van de te realiseren deelgebieden uitgewerkt. Op 8 mei 2000 is het raamplan door de Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht vastgesteld met instemming van Provinciale Staten op 21 mei 2000. Het raamplan is een plan met een globaal karakter. Het geeft een beschrijving en beelden van bedoelde sferen die worden beoogd met de nieuwe natuur- en recreatiegebieden. Dit is onvoldoende om direct met de aanleg van een gebied te kunnen beginnen. Het deelgebied Hollandsche IJssel wordt in dit plan verder uitgewerkt.

KAART

1

Groengebied Utrecht-West

1.3 Een convenant voor verdere uitvoering

Sloop/nieuwbouw

In februari 2007 hebben de LC, de gemeente IJsselstein en het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) het convenant Hollandsche IJssel ondertekend. Hierin is onder andere afgesproken dat de betrokken partijen meewerken aan de sloop van agrarische bedrijfsgebouwen en de realisatie van nieuwe bouwkavels.

BBL is verantwoordelijk voor het verwerven van de landbouwgronden en agrarische bedrijfsgebouwen in het gebied. BBL gaat de aangekochte bedrijfsgebouwen slopen.

Bestemmingsplan

In het convenant is ook vastgesteld dat de gemeente haar bestemmingsplan aanpast zodra het geplande natuur- en recreatiegebied is uitgewerkt. Dit plan vormt hiervoor de ruimtelijke onderbouwing. Het bestemmingsplan ondersteunt de landinrichtingscommissie met de aanleg. Afhankelijk van de verworven gronden kan dan met een eerste fase gestart worden. Dit plan voor het hele gebied Hollandsche IJssel zorgt, naast een ruimtelijke onderbouwing voor het nieuwe bestemmingsplan, voor samenhang bij een gefaseerde aanleg.

Een **bestemmingsplan** is een gemeentelijk plan. Het beschrijft wat er met de ruimte in een gemeente mag gebeuren. Aan de hand van dit plan worden vergunningaanvragen getoetst.

1.4 Status en procedure

De LC heeft dit gebiedsplan opgesteld om de gemeente IJsselstein de ruimtelijke onderbouwing te geven voor het nieuwe bestemmingsplan. Dit gebiedsplan heeft geen wettelijk status. In de procedure van het bestemmingsplan is formele inspraak mogelijk.

Bij dit gebiedsplan is zoveel mogelijk rekening gehouden met de wensen en opmerkingen van instanties en belanghebbenden. Hiervoor heeft de LC een ontwerp gebiedsplan ter reactie voorgelegd

aan de direct betrokken instanties. Voor bewoners, eigenaren en geïnteresseerden heeft de LC medio 2008 twee inloopbijeenkomsten en een presentatie georganiseerd. De reacties die zijn ingediend heeft de LC zonodig verwerkt in het ontwerp gebiedsplan. Hiermee is dit definitief gebiedsplan ontstaan. Het gebiedsplan heeft de commissie op 4 december 2008 vastgesteld.

Met een reactienota zijn alle ingediende reacties op het ontwerp gebiedsplan gebundeld en beantwoord door de LC. Deze reactienota is op te vragen bij de Dienst Landelijk Gebied. Naar aanleiding van de reactieronde is de grens aan de westzijde van het plangebied gewijzigd.

Een archeologisch onderzoek in het noordwesten van het gebied is parallel aan de reactieronde uitgezet (zie ook paragraaf 7.3.1 Archeologie). Sommige bosdelen zijn naar aanleiding van dit onderzoek op een andere plek gesitueerd dan in het ontwerp gebiedsplan.

In dit plan is ervoor gekozen om te beschrijven hoe het gebied er uit komt te zien. Er is een indeling gemaakt in sfeergebieden. Daarbij gaat het om de verdeling van bos, ligweide, bloemrijk grasland, natuurdoeltypen en dergelijke. Ook routes en verbindingen met de omgeving zijn gelokaliseerd. Een indicatie van maatregelen is gegeven maar zal nog verder moeten worden uitgewerkt. Als zicht is op aaneengesloten verworven blokken worden de beoogde maatregelen in deze gebieden verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan (zie hoofdstuk 7).

Over de financiering van de maatregelen en het eigendom, beheer en onderhoud zijn in dit plan principeafspraken gemaakt. In een uitvoeringscontract worden afspraken verder gespecificeerd en vastgelegd.

1.5 Werkwijze

Projectteam

Dienst Landelijk Gebied (DLG) heeft in nauwe samenwerking met het projectteam dit plan opgesteld. In het projectteam zijn medewerkers van Staatsbosbeheer, de gemeente IJsselstein, het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en de provincie Utrecht vertegenwoordigd.

Input van instanties

Door middel van thematische workshops met de belanghebbende partijen zijn de gewenste ontwikkelingen voor het gebied verzameld. Met deze gegevens en fysieke omstandigheden van het gebied, zoals bodemopbouw en hoogteligging, is het plan opgesteld.

2

Gebiedsbeschrijving

Het deelgebied Hollandsche IJssel ligt noordwestelijk van de bebouwing van de stad IJsselstein. Het gebied wordt begrensd door de IJsselwetering (noord), de Hollandsche IJssel (zuid), de Meerndijk (west) en de bebouwing en begraafplaats van IJsselstein (oost). Dwars door het gebied loopt de Noord-IJsseldijk. Deze dijk scheidt de uiterwaarden van de Hollandsche IJssel met de achterliggende polder.

De lengte van het gebied is 3 kilometer en de breedte varieert van 500 tot 1000 meter. In totaal is het gebied circa 250 hectare groot. Dit is inclusief de oppervlakte van het bestaande bosgebied (22 ha), jachthaven 'Marnemoende' (9 ha) en het landgoed 'de Mare' (11 ha).

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is de waterbeheerder in het gebied. Voor de Hollandsche IJssel beheert Rijkswaterstaat de waterkwantiteit en het Hoogheemraadschap de waterkwaliteit. Het gebied ligt binnen de gemeentegrens van IJsselstein.

Het overgrote deel van het in te richten gebied heeft in de huidige situatie een agrarische functie, met name grasland; enkele percelen zijn in gebruik als akkerland of fruitteelt.

In 2006 is de fietsbrug over de Hollandsche IJssel gerealiseerd en is de jachthaven 'Marnemoende' particulier ontwikkeld. Hiermee heeft het potentiële recreatiegebied al een pleisterplaats. In de uiterwaard is het particuliere landgoed 'De Mare' in aanleg, waarmee tegelijk openbaar toegan-

kelijke wandelpaden gerealiseerd worden. Het bestaande bosgebied maakt onderdeel uit van het in te richten gebied. Dit bosdeel is vooruitlopend op de realisatie van het totale recreatiegebied aangeplant.

Ligging gebied

KAART 2 > P.46

2.1 Omliggende (plan)gebieden

Reijerscop

In het deelgebied Reijerscop (noordwest), worden recreatieve verbindingen ontwikkeld. Het landbouwgebied wordt in stand gehouden. Het is van groot belang dat de recreatieve verbindingen aansluiten op het recreatief netwerk in Hollandsche IJssel. Zo wordt een aaneengesloten openbaar toegankelijke recreatieve zone aan de westkant van Utrecht gerealiseerd.

Nedereindse Plas

De Nedereindse Plas is een recreatiegebied van

het Recreatieschap Midden-Nederland en ligt ten noordoosten van het gebied. Bij de plas worden verschillende vormen van waterrecreatie ontwikkeld, zoals zwemmen en vissen. Een recreatief fiets- en wandelnetwerk langs en over de plas is aanwezig.

Raamplangebied bij Nedereindse Plas

De hoek bij de Nedereindse Plas hoort oorspronkelijk bij het raamplangebied. Dit is destijds in het raamplan vastgesteld. Deze hoek wordt niet in dit plan meegenomen omdat het binnen de gemeentegrens van Utrecht ligt. Deze hoek zorgt voor een verbinding tussen het gebied Hollandsche IJssel en de Nedereindse Plas. Het wordt onderdeel van het totale groengebied.

Lopikerwaard

In het, aan de zuidzijde, aangrenzende veenweidegebied de Lopikerwaard is de landinrichting afgerond. Hiermee zijn onder andere recreatieve netwerken in dit deel van het Groene Hart gerealiseerd. De verbinding met de Lopikerwaard is al gemaakt met de fietsbrug over de Hollandsche IJssel bij Marnemoende. Aan de zuidzijde van de Hollandsche IJssel ligt deels een jaagpad. De haalbaarheid voor een pad langs de gehele Hollandsche IJssel is in onderzoek.

Lange Vliet

Aan de noordzijde van het gebied is aanvullend recreatiegroen gepland op grondgebied van de gemeente Utrecht. De begrenzing van deze 137 hectares is nog niet definitief.

Rijnenburg

De polder Rijnenburg, ten noorden van het plangebied, is door de provincie Utrecht als een reserve bouwlocatie voor Leidsche Rijn opgenomen in het Streekplan van 1994. De aanleg van de woonwijk Rijnenburg is inmiddels zeker. Het Hollandsche IJsselgebied zal ook voor deze nieuwe wijk de behoefte aan recreatie en natuur dichtbij huis moeten gaan vervullen samen met het geplande groen bij de Lange Vliet en de Nedereindse Plas.

Omliggende (plan)gebieden

KAART 3 > P.47

2.2 Fysieke gesteldheid

Geomorfologie

De landschappelijke opbouw in deelgebied Hollandsche IJssel en omgeving is bepaald door de oost-west lopende rivieren Hollandsche IJssel en de oude stroom van de Oude Rijn. Door het afzettingsmechanisme van deze rivieren is een kenmerkend patroon ontstaan van hoger gelegen, veelal zandige stroomruggen en lager gelegen, meer kleiige komgronden. In het noordwesten van het gebied hebben de stroomgordels afzettingen achtergelaten van grof, zandig materiaal. Het midden en zuiden van het gebied bestaan uit de komkleigronden. Dit fijne materiaal is gevoelig voor inklinking en ligt lager dan het noordwesten van het gebied.

Bodem

Uit bodemonderzoek komt naar voren dat de bodem voornamelijk is opgebouwd uit klei. In de uiterwaard komen plaatselijk zavelgronden voor. De gronden in het poldergebied zijn opgebouwd uit zware klei. In de noordoost hoek van het gebied komt klei op zand voor.

Bodemkaart

KAART 4 > P.48

Van 1963 tot en met 1972 hebben er, op de gearceerde percelen, stortactiviteiten plaatsgevonden (zie kaart 5). De betreffende percelen zijn in 2006 gesaneerd door middel van een extra grondlaag. Hier mogen geen bodemingrepen plaatsvinden.

Vuilstort

KAART 5 > P.49

De hele oever aan de noordzijde van de Hollandsche IJssel bestaat uit puin. Met het puin zijn destijds de oevers verzwaaard tegen golfslag.

Hoogteligging

De percelen tegen IJsselstein aan en het bestaande bos liggen relatief laag. Naar het westen toe worden de percelen steeds iets hoger. Het hoogteverschil is circa één meter. In het hogere deel is de stroomrug met bedding herkenbaar. De Hollandsche IJssel en de uiterwaarden liggen relatief hoog in het omringende landschap. Door kleiwinning zijn in de uiterwaarden hoogteverschillen ontstaan.

Hoogte t.o.v. NAP

KAART 6 > p.50

De hoogteligging heeft invloed op de grondwaterstand ten opzichte van maaiveld. Het gebied tegen de woonkern van IJsselstein ligt lager en is daarom ook een erg nat gebied. De grondwatertrappenkaart (zie kaart 7) geeft in klassen, de zogenaamde grondwatertrappen, aan hoe diep het grondwater zit ten opzichte van het maaiveld. Hierbij wordt uitgegaan van de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG). De GHG komt vooral in de winter en het vroege voorjaar voor. De gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) komt meestal in de nazomer voor.

Grondwatertrappen

KAART 7 > p.51

2.3 Recreatie

Recreatief netwerk

In het huidige bos en rondom de begraafplaats is een wandelommetje mogelijk. Aan de zuidoever van de Hollandsche IJssel is het jaagpad voor wandelaars toegankelijk. Achter de jachthaven is een wandelpad aangelegd. Dit pad is nog doodlopend. In het gebied liggen geen vrij liggende fietspaden, fietsers moeten gebruik maken van de Noord-IJsseldijk. De wijk IJsselveld kijkt uit over het plangebied. Deze wijk heeft geen directe toegang naar het gebied.

De bestaande 'Meerlobrug' bij de jachthaven stimuleert fiets- en wandelverkeer om richting de Lopikerwaard te recreëren.

De Hollandsche IJssel is een vaarweg voor recreatievaart, maar ook voor beroepsvaart. Er zijn aanlegmogelijkheden bij de jachthaven, in het centrum van IJsselstein en langs de wijk 'Achterveld'.

Pleisterplaatsen

In het gebied zijn twee pleisterplaatsen in de vorm van horecagelegenheden. Aan de Noord-IJsseldijk zijn pannenkoekenhuis 'De Roozenboom' en jachthaven 'Marnemoende' gevestigd. Even buiten het gebied, aan de Meerndijk, ligt restaurant 'De Posthoorn'. Aan de zuidzijde van de Hollandsche IJssel ligt camping 'De voormolen'.

Het pannenkoekenhuis 'De Roozenboom' staat op de plek waar vroeger een boerderij stond. Hier is het mogelijk om te midgetgolfen, pannenkoeken te eten of gewoon lekker uit de wind op het terras te zitten.

Jachthaven en restaurant 'Marnemoende' is een horecagelegenheid midden in het plangebied. Marnemoende dankt de naam aan een voormalig klein riviertje uit de Romeinse Tijd: de Marne. De plas waarin de jachthaven 'Marnemoende' is gerealiseerd is ruim 6 ha groot en staat in verbinding met de Hollandsche IJssel. In de jachthaven zijn ruim tweehonderd ligplaatsen gerealiseerd. In het restaurant kan geluncht en gedineerd worden. Het restaurant beschikt rondom over een fraai terras.

Bestaande recreatievoorzieningen

KAART 8 > p.52

Omwonenden; toekomstige gebruikers

In de omgeving liggen een aantal steden en dorpen waarvan de inwoners in de toekomst ook gebruik gaan maken van het recreatiegebied.

Binnen een straal van 7,5 km van het plangebied gaat het om:

- Vianen en IJsselstein met circa 72.000 inwoners;
- Nieuwegein en De Meern met circa 103.000 inwoners;
- Aangrenzende wijken van Utrecht, onder andere Leidsche Rijn met circa 67.000 inwoners.

In de toekomst komt hier het aangrenzende Rijnenburg bij.

De grootste bevolkingsgroep (circa 30%) is tussen de 25-45 jaar opgevolgd door 45-65 jaar. Er bestaat een grote kans dat deze bevolkingsgroepen het gebied gaan bezoeken.

2.4 Landschap en archeologie

Ontstaansgeschiedenis van het landschap

Het landschap bij de Hollandsche IJssel wordt met name bepaald door de afwisseling tussen stroomruggen en kommen. De oudste historie heeft het noordwestelijk gelegen gebied tussen de Noord-IJsseldijk en de Nedereindseweg. In de Romeinse Tijd (12 voor – 450 na Chr.) was de toenmalige loop van de rivier de belangrijkste transportader. Op de stroomrug rondom deze oude bedding werd gewoond.

In de Late Middeleeuwen (1050 – 1500 na Chr.) is het gebied ontgonnen ten behoeve van agrarische productie. Door vroegere ontginning is de huidige strokenverkaveling ontstaan. De Hollandsche IJssel had toen al ongeveer haar huidige loop. De

Noord-IJsseldijk en de Nedereindseweg vormden de ontginningsbasis waar ook de boerderijen zijn gesitueerd.

Zoals aan de richting van de verkaveling te zien is vormt het gebied tussen de Noord-IJsseldijk en de IJsselwetering een landschappelijke eenheid. In de noordwest hoek komen bij het monument 'De Steenen Kamer' (zie paragraaf 2.8) verschillende verkavelingen samen.

Landschapselementen

In het landschap zijn landschapselementen aanwezig in de vorm van bomenrijen. Deze bomenrijen staan langs wegen en langs sommige percelen. Verspreid in het gebied komen kleine bosjes, boomgaarden en singels voor. Het bestaande bos is massief ten opzichte van de omliggende, open polder.

Archeologie

Het noordwesten van het gebied is begrensd als terrein met zeer hoge archeologisch trefkans, omdat hier ten minste vijf op elkaar aansluitende nederzettingsterreinen liggen aan weerszijden van de stroomgordels. De archeologische indicatoren bevinden zich vanaf enkele centimeters onder het maaiveld. In het midden van het gebied is bijna zeker ook een archeologische vindplaats te markeren.

Archeologische vindplaatsen

KAART 9 > p.53

2.5 Natuur

Bestaande natuurwaarden

In de polder en het bestaande bos ten noorden van de Noord-IJsseldijk komen veel algemene plant- en diersoorten voor. Bij de inventarisaties van de provincie Utrecht in 1997 zijn plantsoorten aangetroffen met een licht beschermingsregime. De plantensoort zwanenbloem is verspreid door de gehele polder aangetroffen. De dotterbloem is enkel aangetroffen binnen het bestaande bosgebied. Op de plek waar de sloten in het bestaande bosgebied zijn aangetakt op de IJsselwetering ligt een laag kroosvaren. Meer bosinwaarts neemt de invloed van de IJsselwetering af en de invloed van kwel toe. Langs en in deze sloten groeien diverse moerasplanten en oeverplanten als pijlkruid, holpijp (kwelindicator), waterweegbree, zomp- en moeras vergeet-mij-nietje, watergentiaan en sterrenkroossoorten (inventarisatie 2007).

Zowel in het bestaande bosgebied als in de open poldergebieden zijn enkel algemene diersoorten aangetroffen als bastaardkikker, lantaarntje en diverse andere soorten libellen en dagvlinders.

De Hollandsche IJssel is volledig bedijkt, waardoor de uiterwaarden niet meer overstromen. Uit bestaande inventarisatiegegevens van de provincie Utrecht blijkt dat enkel vrij algemene plant- en diersoorten voorkomen. De plantensoort zwanenbloem komt in de sloten op verschillende plaatsen voor. Verder zijn diverse moeras- en oeverplanten

aangetroffen in de uiterwaard zoals rode waterereprijs, waterpunge, pijlkruid, slanke waterweegbree, kikkerbeet en watermunt (1997). Er zijn enkele algemene diersoorten aangetroffen zoals bastaardkikker en diverse soorten waterjuffers en vlinders. Verschillende vogels maken gebruik van de uiterwaard als broedgebied blijkt uit broedvogelinventarisatie (2006).

2.6 Waterhuishouding

Grondwater

De regionale grondwaterstroming is globaal oost-west gericht: vanaf de stroomruggen naar de dieper gelegen aanliggende komgebieden. In het gebied is in hoofdzaak sprake van wegzijging. In het bestaande bosgebied en de relatief laaggelegen percelen aan de oostkant van dit bos komt lokaal kwel in sloten voor.

Oppervlaktewatersysteem

Het huidige watersysteem is in beheer bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Er zijn in het gebied twee watersystemen:

- de rivier Hollandsche IJssel en uiterwaarden
- de polder ten noorden van de IJsseldijk (polder IJsselveld).

De Hollandsche IJssel is van Nieuwegein tot Gouda een open verbinding en stroomt doorgaans in de richting van Gouda. Omdat er bij Gouda bij hevige neerslag soms een te kleine afvoer is, stijgt het

waterpeil in de Hollandsche IJssel en verandert de stroomrichting naar IJsselstein. Bij droge perioden wordt er bij Gouda water ingelaten. Dit kan alleen als het water niet te zout is.

Het gemiddelde waterpeil van de Hollandsche IJssel is 0.58m+ NAP. In droge perioden zakt het waterpeil tot maximaal ca. 0.30m+ NAP, in natte perioden stijgt het waterpeil tot maximaal circa 0.70m+ NAP en zeer zelden tot 0.80m+ NAP. De uiterwaarden overstromen nooit omdat de zomerkade voldoende hoog is.

De IJsselwetering is de hoofdaanvoer en -afvoer van de polder IJsselveld en voor een deel van Rijnenburg. De hoofdaanvoer is vanuit IJsselstein. In droge perioden wordt er water ingelaten vanuit de Hollandsche IJssel bij de begraafplaats en de jachthaven. Het peil bij IJsselstein is 0.80m - NAP. Het peil van de IJsselwetering ter hoogte van het gebied is 0.90/0.95m - NAP. Het verschil tussen zomerpeil en winterpeil is 10 cm; in de winter staat het peil lager.

Oppervlaktewatersysteem

KAART 10 > P.54

Het relatief grote hoogteverschil (circa één meter) en de bodemopbouw leiden tot een watersysteem met meerdere peilvakken. Op de lager gelegen gronden vinden voornamelijk landbouwactiviteiten plaats. Het huidige peilbeheer is daarop afgestemd. Dit betekent een traditioneel peilbeheer waarbij de zomerpeilen hoger liggen dan de winterpeilen. Tegen de Meerndijk is een vast peil dat hoger is vanwege de hogere ligging.

Kwaliteit

Ter hoogte van het gebied voldoet het fosfaatgehalte van de Hollandsche IJssel aan de MTR-norm. De MTR-norm staat voor Maximaal Toelaatbaar Risico; dit is een waterkwaliteitsnorm, gebaseerd op eisen ten aanzien van milieu en drinkwaterwinning, niet ten aanzien van natuur. Verder naar Gouda neemt het fosfaatgehalte toe, door opmalingen vanuit de polders. Het rivierwater is redelijk voedselrijk, dit geldt voor zowel fosfaat, nitraat als sulfaat. De algemene kwaliteit is vergelijkbaar met de kwaliteit van Rijnwater.

2.7 Verkeer

Infrastructuur

De Noord-IJsseldijk is de enige weg die door het gebied loopt. Het is de uitvalsweg naar Vleuten, De Meern en Montfoort, maar ook naar de rijkswegen A12 en A2. De dijk is een belangrijke toegangsweg naar IJsselstein. De Noord-IJsseldijk

wordt in de spits intensief gebruikt door gemotoriseerd verkeer. Voor deze weg geldt een maximumsnelheid van 60 km/u. De Noord-IJsseldijk heeft wel kantmarkering, maar is niet ingericht als 60-kilometer weg. Twee auto's kunnen elkaar net passeren.

Parkeergelegenheid

In het gebied liggen twee bestaande parkeerplaatsen. Midden in het gebied ligt een grote parkeerplaats bij de jachthaven en bij het bestaande bos ligt een kleinere parkeerplaats.

Openbaar vervoer

Het gebied is vanuit Utrecht bereikbaar met het openbaar vervoer, zowel per bus als per tram. Op de Meerndijk is een bushalte gevestigd. De sneltram vanuit Utrecht stopt in IJsselstein, circa één kilometer vanaf het gebied.

Bestaande verkeersvoorzieningen

KAART 11 > P.55

2.8 Bebouwing

Bebouwing Noord-IJsseldijk

De bebouwing aan de Noord-IJsseldijk bestaat uit zogenaamde lintbebouwing. In een lint, aan beide zijden van de Noord-IJsseldijk, staan variërend boerderijen met bedrijfsgebouwen en bungalows. De bedrijvigheid bestaat vooral uit agrarische bedrijven en de jachthaven.

Sloop bedrijfsgebouwen

BBL koopt op vrijwillige basis grond en gebouwen in het gebied. Deze gebouwen worden ontheven van de agrarische bestemming. De aangekochte bedrijfsgebouwen worden in opdracht van BBL gesloopt om versterking van het buitengebied te verminderen. Bij twee voormalige, aangekochte bedrijven heeft BBL al stallen laten slopen.

Monumenten

In het gebied zijn twee monumentale panden aanwezig. Het monument 'De Steenen Kamer' is één van de oudste vormen van een stenen woonhuis die ons land kent. Dit monument ligt in het noordwesten van het gebied aan de Nedereindseweg. Het andere pand ligt aan de Noord-IJsseldijk, dit is een monumentale boerderij.

Landgoed 'De Mare'

In de uiterwaarden van de Hollandsche IJssel komt het landgoed 'De Mare'. Dit landgoed wordt ontwikkeld door een particulier en is 11 hectare groot.

Bebouwing

KAART 12 > p.56

'De Steenen Kamer' aan de Nedereindseweg moet hier in de 15e of 16e eeuw gebouwd zijn. De boerderij heet 'Steenen Kamer' omdat er toen bijna nog geen stenen huizen waren. Het huis lag op een hogere plek. Het was een vluchtplaats voor als de Hollandsche IJssel overstroomde.

Het landgoed 'De Mare' wordt grotendeels toegankelijk voor recreanten. Bij de kruising van de Noord-IJsseldijk met de Meerndijk komt een parkeerplaats voor circa vijf auto's. Vanaf de parkeerplaats kan een wandeling gemaakt worden door het recreatiegebied en over het landgoed.

In het ontwerp van het landgoed komt aan de westzijde een bos, dat aansluit op de bebouwings- en beplantings-massa van Achthoven. Ten oosten van het bos komt, ingekaderd door twee nieuwe dijken, een waterplas overgaand in een droger, ruig terrein.

3

Doelstelling en randvoorwaarden

De doelstelling van het plan is het realiseren van circa 190 ha openbaar recreatiegebied (RodS) vooral ten noorden van de Noord-IJsseldijk en circa 60 ha natuurgebied (EHS) in de uiterwaarden. Er zijn ook andere functies dan recreatie en natuur die een belangrijke rol spelen in het plangebied. In dit hoofdstuk worden daarom ook randvoorwaarden voor andere functies gesteld.

3.1 Uitwerking doelstelling recreatiegebied

Het nieuwe recreatiegebied heeft de hoofd-functie openbare dagrecreatie. Het gebied krijgt een groene inrichting en is vooral bestemd voor de inwoners van de omliggende woonkernen IJsselstein, Nieuwegein, Vianen, Utrecht en de bewoners van het gebied zelf.

Het raamplan stelt dat het gebied ruimte voor 4.500 recreatieplaatsen moet bieden. Dat betekent dat op een drukke dag – normdag is de vijf drukste dagen van het jaar - het gebied plaats biedt aan 4.500 dagrecreanten. De 4.500 recreanten zullen niet tegelijkertijd in het gebied aanwezig zijn, maar komen verspreid op een dag. Ook passanten zullen het gebied bezoeken, deze vervolgen hun weg naar een ander recreatiegebied. Het hele plangebied draagt bij aan de opvang van de vereiste capaciteit. In totaal moet 250 hectare groengebied ruimte bieden voor 4.500 recreatieplaatsen (zie bijlage 2).

De opvangcapaciteit van een gebied is afhankelijk van de inrichting. Dagrecreatieterreinen, onder andere speel- en ligweiden, hebben een hoge opvangcapaciteit. Ook bos en landschap met veel opgaande begroeiing bieden veel recreatieplaatsen. Open (natuur)landschappen kennen veel lagere opvangcapaciteiten. Ook de dichtheid van de paden is van invloed op de opvangcapaciteit. Gezien de genoemde doelstelling voor opvangcapaciteit is het van belang dat het gebied voldoende dagrecreatieterreinen, bos en paden bevat.

3.2 Uitwerking doelstelling natuurgebied

De begrenzing van het natuurgebied is vastgelegd in het Natuurgebiedsplan Zuidwest Utrecht. In dit natuurgebiedsplan is op kansrijke plekken langs de hele Hollandsche IJssel in de uiterwaarden natuur gepland. Gedacht wordt aan ontwikkeling van bloemrijk rietland in de nattere gebieden, vochtige graslanden, afgewisseld met opgaande beplanting. De jachthaven 'Marnemoende' en het

landgoed 'De Mare' vallen buiten het EHS-gebied. In het natuurgebiedsplan (NGP) is beschreven wat de natuurdoelen voor het gebied zijn (zie tabel 1, De natuurdoelen).

Recreatie en natuur

KAART 13 > p.57

Natuurdoel NGP (nieuwe natuur)	Opp. in ha
rietland	8
nat schraalgrasland	8
stroomdalgrasland, vochtig	26
struweel, vochtig	4
bosgemeenschap van rivierklei	12
Totaal	58

Tabel 1, De natuurdoelen in de uiterwaarden

3.3 Wensen voor waterberging in de uiterwaarden

Extra bergingsmogelijkheden binnen het systeem van de Hollandsche IJssel is wenselijk. Hierdoor wordt het in perioden met veel neerslag mogelijk om extra water vanuit het Oude Rijngebied op de Hollandsche IJssel te lozen. De boezemcapaciteit is in de huidige situatie onvoldoende en extra waterbezwaar op de Hollandsche IJssel wordt niet toegestaan door Rijkswaterstaat. Het tekort zal nog toenemen als rekening wordt gehouden met klimaatwijzigingen, zoals meer neerslag in kortere perioden dan nu het geval is. Om het tekort te compenseren is het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op zoek naar mogelijkheden voor waterberging langs de Hollandsche IJssel. In totaal is minimaal 100 ha extra berging nodig in de uiterwaarden van de Hollandsche IJssel. Het schap ziet kansen om in een deel van de uiterwaarden van het plangebied waterberging te realiseren.

Hollandsche IJssel 'Meer dan water'

Acht verschillende overheden, o.a. provincie Utrecht, HDSR en gemeente IJsselstein hebben gezamenlijk een Integraal Ontwikkelingsperspectief "Hollandsche IJssel, meer dan water" opgesteld en vastgesteld. Deze visie heeft als doel het verbeteren van oevers, keringen en de waterkwaliteit en meer ruimte voor water, recreatie en wonen.

3.4 Randvoorwaarden

Het raamplan (zie hoofdstuk 1) is de basis voor dit plan. De inrichting van het gebied kan wel afwijken van het raamplan, mits het hoofddoel, het bereiken van de gewenste recreatiecapaciteit en de realisatie van de EHS, gehaald wordt. De belangrijkste randvoorwaarden worden hiernaast vermeld.

Algemeen

- Het recreatiegebied Hollandsche IJssel ligt in twee gemeenten: IJsselstein en Utrecht. In dit plan wordt alleen het deel uitgewerkt dat binnen de gemeentegrens van IJsselstein ligt.

Fysieke omstandigheden

- De bodemopbouw in relatie tot maaiveldhoogte en grondwaterstand is leidend in de keuze voor de gewenste natte en drogere natuurdoelen;
- De voormalige stortplaats in de westelijke uiterwaard blijft onaangetast, vanwege de uitgevoerde sanering.

Recreatie

- Bij de inrichting moet verbinding gezocht worden met de omliggende natuur- en recreatiegebieden;
- Het te ontwikkelen Landgoed 'De Mare' en de jachthaven 'Marnemoende' liggen in het gebied, maar vallen buiten het in te richten gebied. Er wordt echter wel rekening gehouden met de recreatieve verbindingen;
- Te ontwikkelen functies in het gebied worden bepaald op basis van verwacht type recreanten;
- Het betreft alleen voorzieningen voor de openbare dagrecreatie.

Natuur

- De natuurdoelen die in het Natuurgebiedsplan Zuidwest Utrecht (mei 2002) zijn vastgesteld, moeten gerealiseerd worden. Deze begrenzing van de uiterwaarden is bijgesteld door de provincie Utrecht in de Herziening Natuurgebiedsplannen (september 2005);
- Waterberging mag toegepast worden in de uiterwaarden, mits dit niet in strijd is met de natuurdoelen.

Landschap en archeologie

- De archeologische waarden van nationaal belang die in het gebied aanwezig zijn, worden zoveel mogelijk behouden;
- De bestaande, opgaande beplanting blijft zoveel mogelijk gehandhaafd, met uitzondering van boomgaarden;
- De strokenverkaveling en het overwegend open uiterwaardenlandschap blijven zo veel mogelijk gehandhaafd en worden waar mogelijk versterkt vanuit cultuurhistorisch oogpunt.

Verkeer

- De Noord-IJsseldijk blijft een belangrijke ontsluitingsweg van en naar IJsselstein;
- Er moet rekening mee worden gehouden dat het recreatiegebied meer autoverkeer gaat aantrekken.

Waterhuishouding

- De huidige waterpeilen van de polder en de Hollandsche IJssel zijn leidend. Wijzigingen en flexibel peilbeheer binnen de huidige peilbesluiten zijn mogelijk om de plandoelen te realiseren. Dit moet in overleg met het waterschap;
- Gedempte watergangen dienen gecompenseerd te worden;
- Isoleren van kleine peilgebieden is alleen mogelijk als het geen negatieve effecten heeft op het huidige, totale watersysteem van de polder;
- De waterpeilen moeten gericht zijn op de nieuwe functie van natuur- en recreatiegebied.

Bebouwing

- Aangekochte bedrijfsgebouwen worden in principe gesloopt;
- Bouwkavels voor woningen worden ontwikkeld om de sloopkosten van de bedrijfsgebouwen te compenseren;
- Bestaande woonhuizen, tuinen en erven blijven ongewijzigd.

4 Het plan

De vereiste kwaliteit van het plangebied is niet vastgelegd in de doelstelling. In dit plan wordt gestreefd naar een gebied dat recreatief aantrekkelijk is, natuurwaarden herbergt en afwisseling biedt in beleving en gebruiksmogelijkheden. In dit hoofdstuk worden de beoogde sferen beschreven. Vervolgens is per thema de gewenste ontwikkeling uitgewerkt. De plankaart voor Hollandsche IJssel hoort bij deze beschrijving.

4.1 Sfeergebieden

Er is een indeling gemaakt van gebieden waar verschillende sferen tot uitdrukking komen.

Sfeergebieden

KAART 14 > p.58

De sferen komen tot uitdrukking in natuur, landschap, cultuurhistorie en recreatieve beleving. De lagenbenadering is de aanleiding voor de verdeling van sferen in het gebied. Bij de paragraaf 4.2.2 landschap & archeologie is meer te vinden over de factoren die een rol hebben gespeeld bij de lokalisering van sferen.

Open, natte graslanden

Vanuit de woonwijk in IJsselstein loop je zo het weiland in. Je hebt meteen al echt het gevoel dat je 'buiten' bent als je van bruggetje naar bruggetje wandelt. Op het pad dat netjes gemaaid is blijven je voeten droog. Buiten de paden kun je soms mooie

OPEN, NATTE GRASLANDEN

bloemen plukken, maar het is er wel drassig. En hier en daar staat een plasje water. In de sloot ontdek je vast wel een keer kikkerdril. Af en toe kom je langs kleine bosjes van els en wilg die spontaan zijn gaan groeien. En als je helemaal doorloopt dan kom je bij het bos.

Wil je een stukje fietsen? Dan hoef je niet meer langs die drukke Noord-IJsseldijk, maar neem je dat mooie fietspad langs de IJsselwetering.

Middenbos

Voor bos hoef je niet meer naar de Heuvelrug. Het middenbos is groot genoeg om te dwalen langs kronkelige paden. En met de fiets ben je er zo middenin. Daar ben je even helemaal weg van alle drukte. In een wereld van kwetterende vogels. Langs de brede sloten kun je weer even lekker ver weg kijken. En kan je telkens weer even zien waar de Noord-IJsseldijk is. Misschien zie je soms de kerktoeren van Benschop. Kom je met de auto? Goed nieuws: er komt een mooie parkeerplaats tegenover het pannenkoekenhuis.

MIDDENBOS

Archeologische bedding

Wist je dat de Romeinen hier al woonden? Op een mooie dag kun je hier vliegeren, picknicken en een balletje trappen. Grappig om te bedenken dat op de plek waar het fietspad loopt vroeger water stroomde. Voor de Romeinen was dat een soort snelweg waar ze graag langs woonden. Als je hier wandelt heb je lekker veel afwisseling: een beetje bos en een beetje openheid. Je komt er makkelijk op de fiets of desnoods met de auto. En vergeet vooral niet even bij het oude gebouw 'De Steenen Kamer' te kijken.

ARCHEOLOGISCHE BEDDING

Uiterwaarden

Wil je uitwaaien? Dan moet je in de uiterwaarden zijn. Er is van alles te doen. Lekker wandelen langs de rivier of struinen door het gras. Ga maar eens kijken naar de bootjes bij Marnemoende vanaf die mooie fietsbrug. Je kan daar ook even wat eten of drinken. Heb je dat spannende gebied met riet en water al gezien? In de zomer valt het soms helemaal droog.

UITERWAARDEN

4.2 Uitwerking per thema

4.2.1 Recreatie

Voor de inwoners van de omliggende steden en dorpen zijn goede recreatieve verbindingen met het stedelijk gebied van cruciaal belang. Ook een goed netwerk van recreatieve paden binnen het gebied is belangrijk.

Toekomstige gebruikers

Het type recreanten dat het gebied gaat bezoeken is divers. Gezien de bevolkingsopbouw van de omliggende kernen ligt de nadruk op jonge gezinnen met in de toekomst steeds meer ouderen. Zij hebben behoefte aan rustplekken, speelweiden en wandel- en fietsmogelijkheden. Ze willen genieten van landschap, lekker bewegen en spelen of zoeken gezelligheid. Direct omwonenden willen ook gebruik maken van het natuur- en recreatiegebied bij huis om een ommetje te maken. Gezien het geplande recreatienetwerk met de omgeving, zal het gebied ook gebruikt gaan worden door passanten, met name fietsers.

De ANWB heeft in december 2007 een onderzoek uitgevoerd naar de gedachten en wensen van de bewoners voor het toekomstige recreatiegebied. De inwoners van de omliggende kernen, zoals genoemd in paragraaf 2.3 omwonenden; toekomstige gebruikers, zijn benaderd door de ANWB. Belangrijkste conclusie is dat genieten van de natuur, oeverrecreatie, zonnen/lezen etc. en horeca buiten de bebouwde kom belangrijk wordt gevonden, maar in onvoldoende mate aanwezig is. Voor de inrichting van het gebied wordt bos als meest aantrekkelijk gevonden, gevolgd door natte, ruige natuur en parklandschap. Bijlage 3 is een samenvatting van het onderzoek.

Zonering recreatiedruk

De recreatiecapaciteit van 4.500 recreatieplaatsen betekent een relatief hoge opvang. Recreanten die groene gebieden bezoeken, hebben vaak behoefte aan rust en ruimte om de drukte van de stad te ontvluchten. Drukbeleving wordt verminderd door opgaande begroeiing, zodat recreanten

elkaar minder snel tegenkomen. Uit landelijke onderzoeken naar de recreatiebehoefte blijkt dat bos en landschappen met boomgroepen als meest aantrekkelijk (recreatie)landschap wordt ervaren. Dit betekent voor het gebied een metamorfose van het open, weidse gebied naar een meer besloten bosachtig karakter. Afwisseling is belangrijk voor de beleving van het bos. Het bos krijgt daarom ook open plekken. Om de landschappelijke afwisseling te benadrukken wordt bos afgewisseld met graslanden, waterpartijen en rietruigtes. Ook dit maakt het landschap aantrekkelijk voor de recreant.

Er is een zonering gemaakt van de opvangcapaciteit. Daarin is onderscheid gemaakt tussen laag, basis en drukke gebieden. De zonering is weergegeven op kaart 15. Binnen de zonering is onderscheid te maken in plaatsgebonden recreatie en routegebonden recreatie. Deze twee soorten recreatie worden hieronder toegelicht. In bijlage 2 is de beoogde inrichting aan de opvangcapaciteit getoetst.

Zonering recreatiedruk

KAART 15 > P.59

Plaatsgebonden recreatie

In de drukke zones kan men van de paden af om ergens langer te verblijven zoals bij de waterpartijen. In de speelweiden kan bijvoorbeeld gespeeld of gepicknickt worden. Op de hoge, droge delen langs de Hollandsche IJssel kan de bezoeker vissen, zonnen en boten kijken. Bij de twee aanwezige pleisterplaatsen; jachthaven/restaurant 'Marne-moende' en pannenkoekenhuis 'De Roozenboom' is het mogelijk om een tussenstop te maken voor een drankje of om diner of lunch te nuttigen. Een kinderboerderij toevoegen als pleisterplaats is zeer aantrekkelijk. Dit geeft een doel aan een wandeling of fietstocht, met name voor de doelgroep jonge gezinnen.

Routegebonden recreatie

In het gebied worden bij de openbare parkeerplaatsen recreatieve routepunten opgenomen voor bezoekers die met de auto komen. Een routepunt is het beginpunt van een recreatieve activiteit en tevens de opstapplaats voor het recreatieve netwerk. Dit stimuleert de recreanten om het gebied in te gaan. Een uitgebreid recreatief netwerk draagt bij aan een goede opvang van recreanten. Veel paden worden aangelegd, gezien de beperkte huidige ontsluiting. Ongeveer 100-150 meter paden per hectare wordt aangelegd. Van belang is dat de paden veilig en jaarrond toegankelijk zijn. Paden kunnen ook een bijdrage leveren aan educatie, zoals het uitzetten van natuurroutes door lokale organisaties.

Op beperkte schaal zijn ruiterspaden mogelijk. Indicatief is 2-3 kilometer ruiterspad opgenomen die tijdens de planvorming met betrokken partijen ingevuld kunnen worden. Het uitlaten van honden wordt beperkt toegestaan mits aangeliend. In de natuurgebieden worden geen honden toegestaan. Het nieuwe landgoed 'De Mare' wordt voor 90% van de oppervlakte publiekelijk opengesteld. De wandelpaden die door het landgoed komen, worden aangesloten op de wandelpaden van het plangebied.

Bruggen naar de omgeving

Met nieuwe bruggen worden meer wandel- en fietsaansluitingen gecreëerd. Twee wandelbruggen over de Hollandsche IJssel maken diverse ommetjes mogelijk. Ook wordt hierdoor een verbinding gemaakt met het jaagpad richting Achthoven. Een wandelbrug vanaf de aangrenzende woonwijk naar het gebied, geeft de omwonende een directe

toegang. Fietsbruggen over de IJsselwetering zorgen voor een aansluiting met de Nedereindse Plas en het te ontwikkelen groengebied Lange Vliet.

Langs de IJsselwetering komt een fietspad te liggen. Zo ontstaat een aantrekkelijke fietsroute richting Utrecht dat als alternatief kan dienen voor de Noord-IJsseldijk.

4.2.2 Landschap & archeologie

Vanuit landschappelijk oogpunt is onderscheid gemaakt tussen het recreatiegebied ten noorden van de Noord-IJsseldijk en de uiterwaarden ten zuiden van de Noord-IJsseldijk. Het recreatiegebied krijgt een bosrijk karakter, terwijl de uiterwaarden juist hun oorspronkelijk open karakter behouden.

Recreatiegebied

In het recreatiegebied vormt de middeleeuwse verkavelingstructuur de basis. Het gebied wordt van oost naar west steeds hoger. Het westelijk deel is relatief droog en het oostelijk deel is relatief nat. Deze gradiënt verdeelt het recreatiegebied in drie deelgebieden: open, natte graslanden, middenbos en archeologische bedding (zie ook paragraaf 4.1 Sfeergebieden). Per deelgebied wordt ingegaan op de landschappelijke waarden.

Open, natte graslanden

In dit gebied wordt het natte en open karakter als kwaliteit benut. Het open karakter en de verkavelingstructuur blijven gehandhaafd. Het landschap dient als decor. De paden worden opgehoogd zodat ze elk seizoen toegankelijk zijn. Via de paden kan de wandelaar een doorsteek maken naar het bestaande bosgebied. De IJsselwetering wordt voor de herkenbaarheid meer geaccentueerd.

Middenbos

Het middenbos vormt de overgang van hoog naar laag. Een groot deel van het gebied krijgt massieve bosblokken voor beleving 'door het bos'. Om de verkavelingstructuur te benadrukken en grotere bosenheden te creëren worden sloten verbreed,

De bestaande **Meerlobrug** is een houten fietsbrug. De brug heeft een lengte van 117 meter en een overspanning van 35 meter. Zo kan de rivier de Hollandsche IJssel overgestoken worden door fietsers, rolstoelgebruikers en wandelaars (met kinderwagens). Er zijn veel extra recreatieve fietsmogelijkheden ontstaan door realisatie van deze verbinding in 2006.

terwijl andere sloten mogen verlanden. Tussen de bosblokken zijn doorzichten en vooral langs de IJsselwetering zijn open plekken gecreëerd. Hierdoor ontstaat een gevarieerd milieu. Het belangrijkste doorzicht is vanaf de Nede-eindseweg naar de pleisterplaats Marnemoende en bij helder weer zelfs naar de kerk van Benschop. Langs de IJsselwetering worden op de percelen speelweiden ontwikkeld. In het middenbos is al een bestaand bos aanwezig. Dit bos behoudt zijn huidige, landschappelijke waarden, maar wordt beter ontsloten door de bestaande paden op te hogen en te voorzien van verharding.

Archeologische bedding

Dit gebied is het meest droog. Langs de verlandde rivierbedding komen diverse archeologische vindplaatsen voor uit de Romeinse tijd. De archeologische verwachtingswaarde in dit gebied is hoog, maar vondsten concentreren zich in een zone langs de oude bedding. Omdat archeologische vindplaatsen niet vergraven of beplant mogen worden, is onderzoek gedaan naar waar de interessante plekken precies liggen. Waar geen bodemingrepen mogen plaatsvinden, komen speelweides en bloemrijke graslanden.

De directe omgeving van het monument 'De Steenen Kamer' behoudt haar huidige karakter. Door enkele bomensingels over de Nede-eindseweg heen door te trekken, wordt geaccen-tueerd dat het gebied ten noorden van de weg dezelfde verkavelingsrichting heeft en onderdeel

uitmaakt van deze landschappelijke eenheid. Met betrekking tot de huidige boomgaard wordt een klein deel behouden als 'plukboomgaard'. Een deel omvormen tot hoogstamboomgaard is ook een mogelijkheid.

Uiterwaarden

De uiterwaarden blijft een overwegend open gebied en wordt ingericht met de natuurdoeltypen die in paragraaf natuur (4.2.3) beschreven zijn. Naast deze natuurdoeltypen komen in de uiterwaarden een aantal landschappelijke elementen. Langs de Hollandsche IJssel wordt struweel en bos ontwikkeld. Dit versterkt de loop van de rivier die op deze plek een flauwe bocht maakt. Rietvelden en graslanden langs de Noord-IJsseldijk en natuur-oeveren rondom bestaande watergangen zorgen voor openheid en afwisseling. Delen van de uiterwaarden kunnen tijdelijk overstroomd vanuit de Hollandsche IJssel.

4.2.3 Natuur

De uiterwaarden voldoen in de huidige vorm nog niet aan de gewenste natuurdoeltypen in het natuurgebiedsplan (zie hoofdstuk 3, Randvoorwaarden). De meeste natuurdoelen zijn alleen haalbaar met ingrepen in het hydrologisch systeem en de bodem. In de tabel hieronder is aangegeven welke fysieke omstandigheden per natuurdoeltype nodig zijn. De natuurdoeltypen uit het natuurgebiedsplan zijn gebaseerd op het handboek Natuurdoeltypen uit 1995.*

Natuurdoeltypen	Bodemtypen	Gemiddelde Laagste Grondwaterstand (GLG) in cm - maaiveld	Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) in cm - maaiveld	Voedselrijkdom	Overstroming	Beheer
Nat schraalgrasland	zand- en veengronden	20-60	0-20	voedselarm tot matig voedselrijk	incidenteel gedurende korte periode	intensief
Rietland	klei, veen	0/40	<0/30	zeer voedselrijk	incidenteel tot jaarlijks, ook langere periode	matig extensief
Stroomdalgrasland vochtig of Bloemrijk grasland van het rivieren- en zeekleigebied (3.39)	zand, zavel, klei	tot -120	(0-)40-60	matig voedselrijk	incidenteel gedurende korte periode	matig intensief
Struweel vochtig (3.55) (wilgen)	zand, zavel, klei	50	(<0-)10-40	vrij voedselrijk tot zeer voedselrijk	jaarlijks, ook langere periode	extensief
Bosgemeenschap van rivierklei	zand, zavel, klei	20-60	<0-20	vrij voedselrijk tot zeer voedselrijk	jaarlijks, ook langere periode	zeer extensief

Tabel 2, Natuurdoeltypen met vereiste omstandigheden en mogelijkheden voor overstroming

* In 2001 is een nieuwe versie van dit handboek verschenen. Enkele natuurdoeltypen in bovenstaande tabel zijn, conform het nieuwe Handboek, verder uitgesplitst in subtypen. Meer specifieke informatie is te vinden in dit handboek Natuurdoeltypen (Directie Kennis, Ministerie LNV, 2001).

Nat schraalgrasland

In het algemeen vereist het natuurdoeltype nat schraalgrasland vrij natte en relatief voedselarme omstandigheden. Het subtype kleine-zeggen-schraalland vereist daarbij matig tot zwak zure omstandigheden. In de lage delen van de uiterwaarden kunnen door beperkte maaiveldverlaging de gewenste omstandigheden voor vocht en voedselrijkdom worden verkregen. De vereiste zuurgraad kan enkel in stand worden gehouden door aanvoer van bufferende stoffen. Omdat er in de uiterwaarden geen kwelwater aanwezig is, kan overstromen met rivierwater een oplossing zijn. Het rivierwater is echter vrij voedselrijk: teveel fosfaat, stikstof en zwavel wordt aangevoerd. Als de buffercapaciteit in stand wordt gehouden door overstroming met voedselrijk rivierwater is de ontwikkeling van schraalland weinig kansrijk. Zonder overstroming zal het grasland vrij snel verzuren. Ontwikkeling van nat schraalgrasland in de lage delen van de uiterwaarden is om deze reden niet mogelijk.

Op de percelen waar de klei nog niet is afgegraven, is misschien het unieke subtype kalkrijk schraalland te ontwikkelen. Dit subtype verdraagt een hoge zuurgraad. Als er kalkrijk zand of kalkrijke zavel in de ondergrond aanwezig is op grondwater-niveau kan, na het aftichelen van de klei, dit type ontstaan. Het vraagt een forse afgraving, maar het is landschappelijk niet onverantwoord, omdat de omliggende percelen in het verleden al zijn afgegraven. Een bodemonderzoek wordt verricht om de haalbaarheid te onderzoeken.

Volgens het natuurgebiedsplan moet acht hectare nat schraalgrasland ontwikkeld worden. Dit schraalland kan hoogstwaarschijnlijk beperkt gerealiseerd worden.

Rietland

De voedselrijke omstandigheden in de uiterwaard zijn geschikt voor het ontwikkelen van rietland. Rietland heeft vernatting nodig in de winterperiode, in de zomermaanden mag het gebied droogvallen. De uiterwaarden zijn nu te droog voor de ontwikkeling van rietland. Het gebied jaarlijks in de winter laten overstromen met rivierwater uit de Hollandsche IJssel, kan bijdragen aan de realisatie van rietland.

Rietland wordt grotendeels op de lagere plekken gerealiseerd in de oostelijke uiterwaard. De doelstelling is om in totaal acht hectare rietland te ontwikkelen. Het streven is bloemrijk rietland met soorten als waterriet, biezen en lisdodde.

Vochtig stroomdalgrasland

Vochtig stroomdalgrasland is een subtype van het natuurdoel bloemrijk grasland van het rivieren- en zeekleigebied. Om goed ontwikkeld vochtig stroomdalgrasland te kunnen realiseren zijn matig voedselrijke omstandigheden nodig. Deze omstandigheden kunnen bereikt worden door het afgraven van de bovenlaag of door middel van een langjarig verschrallingsbeheer (maaien en afvoeren). Extensieve beweiding is pas gewenst als er enige mate van verschralling is opgetreden door afgraven of door een aantal jaren verschralling.

lingsbeheer. Voor dit natuurdoeltype is vernatting niet noodzakelijk, maar in de winterperioden kan het jaarlijks overstroomd worden, mits de overstromingsduur beperkt is tot maximaal een aantal weken. Bij incidentele overstromingen in de zomer kan een type ontstaan dat meer lijkt op glanshaverhooiland of kamgrasweide. Beide ook subtypen van het natuurdoel bloemrijk grasland.

De vochtige stroomdalgraslanden worden op de overgang van nat naar droog gerealiseerd, zoals langs de niet afgegraven percelen bij de Noord-IJsseldijk. Deze overgang kan flauwer worden gemaakt. De doelstelling is om minimaal 26 hectare stroomdalgrasland te ontwikkelen eventueel afgewisseld met glanshaverhooiland of kamgrasweide in de laag gelegen delen van de oostelijke uiterwaard. De variatie van deze graslanden in combinatie met bloemrijk rietland geeft een afwisselende, open uiterwaard.

De hogere delen langs de Noord-IJsseldijk zijn relatief droog. Deze percelen met een oppervlakte van acht ha zijn in het verleden nooit afgegraven. Hier kan het natuurdoel droog stroomdalgrasland gerealiseerd worden in de vorm van bloemrijk grasland.

Vochtig struweel en bosgemeenschap van rivierklei

Deze natuurdoeltypen kunnen beiden zonder enige aanpassing gerealiseerd worden in de uiter-

waard, omdat dit type baat heeft bij de aanwezige voedselrijke omstandigheden. Er ontstaat wel een droog type, wat niet veel verscheidenheid biedt in diversiteit. Door gebruik te maken van de rivierdynamiek van de Hollandsche IJssel, kan een gevarieerder en tegenwoordig vrij zeldzaam type ontstaan: rivierbegeleidend ooibos en struweel onder invloed van overstromingsdynamiek van de rivier. In dit plan heeft de laatste variant de voorkeur.

Het ooibos en struweel wordt niet aangeplant, maar krijgen langs de rivier ruimte om zich spontaan te ontwikkelen. Afhankelijk van de mate van dynamiek zal op termijn enig beheer noodzakelijk zijn om het struweel op plaatsen te behouden en te voorkomen dat er enkel ooibos over blijft in de uiterwaard. De doelstelling is om in totaal vier hectare struweel en twaalf hectare ooibos te ontwikkelen. Dit wordt ontwikkeld langs de Hollandsche IJssel in de oostelijke uiterwaard.

Overwegend kunnen de natuurdoeltypen volgens het natuurgebiedsplan gerealiseerd worden. Alleen voor het natuurdoeltype nat schraalgrasland is dit nog de vraag. Hiervoor in de plaats past het type droog stroomdalgrasland het best bij de huidige fysieke omstandigheden.

Natuurdoeltypen en waterberging

De wens van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden om waterberging te realiseren in de

uiterwaarden van de Hollandsche IJssel kan samen gaan met de ontwikkeling van de vereiste natuurdoeltypen. Een aantal natuurdoeltypen zijn zelfs afhankelijk van jaarlijkse overstroming van in de winter. Wellicht kan incidenteel de uiterwaard in de zomer overstromen, mits van korte duur. Dit moet verder onderzocht worden. Zoals genoemd in paragraaf 3.4 Randvoorwaarden, mag waterberging toegepast worden in de uiterwaarden, mits dit niet in strijd is met de natuurdoelen.

De oeverbeschoeiing van de Hollandsche IJssel wordt ongemoeid gelaten door de puinversteving in het verleden.

Ligging natuurdoeltypen

KAART 16 > p.60

4.2.4 Water

In deze paragraaf is onderscheid gemaakt tussen twee watersystemen: de rivier Hollandsche IJssel en uiterwaarden en de polder ten noorden van de Noord-IJsseldijk, het recreatiegebied. Het recreatiegebied heeft meerdere peilvakken in tegenstelling tot de uiterwaarden. De uiterwaarden hebben hetzelfde peil als de Hollandsche IJssel.

Uiterwaarden

De oostelijke uiterwaard ligt grotendeels lager dan het streefpeil van de Hollandsche IJssel. Bij een open waterverbinding en zonder afgraven loopt het gebied voor een groot deel permanent onder water. Waterberging is gewenst bij hoge

waterstanden van de Hollandsche IJssel. Uit het verleden blijkt dat gemiddeld vijf tot tien keer per jaar behoefte is aan deze piekberging. In de winter is het vaak vrij nat en ook bij hevige neerslag in de zomer kan berging nodig zijn.

Vanwege de sanering van de vuilstort in de westelijke uiterwaard is het hier vrijwel niet mogelijk om waterberging te realiseren. In de oostelijke uiterwaard liggen wel potenties in combinatie met natuur zoals in paragraaf 4.2.3. Natuur is beschreven. Op basis van onderzoek worden de mogelijkheden voor waterberging definitief bepaald. Wat betreft de natuurdoeltypen vindt de overstroming bij voorkeur in de winter en het vroege voorjaar plaats. De overstromingen worden gereguleerd met één of twee inlaatpunten. Een kleine windmolen of gemaal aan de dijk kan de uiterwaard droogpompen als de indroging te lang duurt.

De bestaande watergangen in de uiterwaard zijn geschikt voor vissen. Door sommige waterlopen minder diep te maken, worden ze ook voor amfibieën aantrekkelijk.

In de oostelijke uiterwaard komt langs de Hollandsche IJssel een aanlegsteiger voor boten en een uitstapplaats voor kanoërs.

Recreatiegebied

Het oostelijke deel van het recreatiegebied is relatief nat waardoor meer waterberging gewenst is. In het middengebied kunnen waterlopen

opgeheven worden zodat grotere bosblokken ontstaan en de kwel toeneemt. Voor compensatie worden andere waterlopen verbreed met flauwe oevers. Lokaal is extra verbreding van waterlopen mogelijk tot kleine waterpartijen. De IJsselwetering moet wel herkenbaar blijven als hoofdwaterloop en wordt meer geaccentueerd met brede flauwe oevers en rietzones. De IJsselwetering sluit aan op de geplande natuurverbindingen in de polder Reijerscop. De IJsselwetering wordt geschikt gemaakt voor kanoërs met in- en uitstapplaatsen.

4.2.5 Verkeer

Er moeten op een drukke dag 4.500 recreanten het gebied kunnen bezoeken zonder dat het gebied daar veel onder lijdt. Een uitgangspunt is dat 60% van de bezoekers met de auto komt. Om auto's zoveel mogelijk buiten het gebied te houden, worden parkeervoorzieningen vooral aan de rand van het gebied gerealiseerd. Goede fietsverbindingen vanuit de stad het gebied in zijn belangrijk. Maatregelen voor langzaam verkeer (wandelaars en fietsers) zijn opgenomen in paragraaf 5.1 Maatregelen voor recreatie. Door het nemen van verkeersremmende maatregelen wordt de veiligheid van de recreant gewaarborgd.

Parkeren

Gratis parkeren aan de rand van het gebied voorkomt dat recreanten met de auto het recreatiegebied in trekken en dat op drukke dagen in de bermen geparkeerd wordt. Langs de Noord-IJsseldijk aan de kant van de Meerdijk, tegenover landgoed 'De Mare' komt een nieuwe parkeerplaats. De parkeerplaats bij het bestaande bos wordt uitgebreid. De pleisterplaats 'Marnemoende' heeft een eigen parkeerplaats van circa 100 parkeerplaatsen. De ondernemer van de pleisterplaats kan een eigen parkeerregeling ontwikkelen. Op kaart 22 Maatregelen voor verkeer is de parkeercapaciteit van de verschillende parkeerplaatsen te zien. De parkeerplaatsen worden gefaseerd aangelegd waarbij regelmatig wordt gekeken naar de behoefte. Parkeerplaatsen zullen veelal verhard worden. Er is berekend dat circa 300 parkeerplaatsen nodig zijn als het gebied ingericht is. De parkeerterreinen worden zo ingericht dat uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen in de toekomst mogelijk is. Er wordt duidelijk aangegeven waar geparkeerd kan worden. Ook is het mogelijk dat in de toekomst nabij de Neder-eindseweg een extra parkeerplaats gerealiseerd wordt in samenhang met de ontwikkeling van het geplande groen bij de Lange Vliet.

Gemotoriseerd verkeer

De Noord-IJsseldijk wordt intensief gebruikt door gemotoriseerd verkeer in combinatie met langzaam verkeer. Er wordt met hoge snelheid gereden. Omdat geen fietsstrook of vrijliggend

fietspad aanwezig is, kunnen onveilige situaties ontstaan. Aangezien de Noord-IJsseldijk een belangrijke ontsluitingsweg is van en naar IJsselstein is het niet mogelijk om deze weg af te sluiten. De wens is om het doorgaand verkeer en verkeer naar de A12 zoveel mogelijk terug te dringen. De ontwikkeling van Rijnenburg geeft mogelijk op termijn oplossingen hiervoor.

Omdat de Noord-IJsseldijk dwars door een druk recreatiegebied loopt, levert dit knelpunten op voor het plezier en de veiligheid van recreanten. Voorlopig blijft doorgaand verkeer rijden maar de categorisering wordt veranderd in erftoegangsweg type I of II (verantwoordelijkheid van de gemeente IJsselstein). Dit betekent dat er 60 km per uur mag worden gereden. Op plekken waar de recreanten oversteken, worden maatregelen genomen om de snelheid nog verder af te laten nemen.

Het recreatiegebied zal autoverkeer aantrekken. De grootste aantrekking zal in het weekend zijn en dus op andere tijden dan het spitsverkeer over de Noord-IJsseldijk. Het autoverkeer zal elkaar niet tot weinig hinderen.

4.2.6 Bebouwing

Aan de Noord-IJsseldijk zijn verschillende agrarische bedrijven gevestigd die moeilijk of niet inpasbaar zijn in het toekomstig natuur- en recreatiegebied. Op basis van het covenant kunnen deze bedrijfsgebouwen aangekocht en gesloopt worden. De 'ruimte voor ruimte' regeling bepaalt dat gesloopte kubieke meters herbouwd mogen worden. De sloopkosten worden gefinancierd met uitgifte van bouw kavels. Per saldo vermindert de verstening van het buitengebied. Om versnippering van het toekomstig recreatiegebied tegen te gaan, moeten de bouw kavels zo goed mogelijk ingepast worden. De volgende randvoorwaarden zijn van belang:

- Bouw kavels niet midden in het recreatiegebied, maar langs de Noord-IJsseldijk. De woningen worden georiënteerd op de Noord-IJsseldijk, maar kunnen niet te dicht op de weg gebouwd worden in verband met geluidsoverlast en milieutechnische aspecten. De bijgebouwen komen aan de achterzijde van de woningen.
- Geen bouw kavels in de uiterwaarden, dus aan de zuidkant van de Noord-IJsseldijk. Woningen in de uiterwaarden belemmeren het zicht naar de Hollandsche IJssel en de uiterwaarden zijn begrensd als EHS.
- Geen bouw kavels in een zichtlijn.
- Geen bouw kavels direct grenzend aan een pleisterplaats.

De twee monumentale panden blijven gehandhaafd en krijgen meer aandacht in de recreatieve routes.

5 Maatregelen

Om het plan te realiseren moeten maatregelen genomen worden. De te nemen maatregelen zijn in dit hoofdstuk per thema uitgewerkt.

5.1 Maatregelen voor recreatie

De nieuwe fietspaden en wandelpaden worden niet direct naast een erf gelegd in verband met de privacy van de bewoners. Een wandelpad kan verhard, half-verhard of onverhard zijn. Fietspaden zijn steeds verhard. Parallel aan de fietspaden liggen de verharde wandelpaden. Een tussenliggende groenstrook zorgt voor scheiding tussen de wandelaars en fietsers. Voor oriëntatie zijn deze paden overwegend recht. De onverharde wandelpaden zijn juist kronkelig. In de natte delen van het gebied moeten paden opgehoogd worden. De ruiterspaden zijn nog niet gelokaliseerd. Langs alle recreatieve paden komt bewegwijzering. De wandelpaden worden ook voorzien van banken en prullenbakken. Op verschillende plekken komen fietsenrekken, zoals bij de parkeerplaatsen en de speelweiden. Voor goede aansluitingen van de paden met de omgeving worden bruggen aangelegd (de ligging is al beschreven in paragraaf 4.2.1). Op de parkeerplaatsen komen informatieborden waar de verschillende wandel- en fietsroutes op aangeduid staan.

De speelweiden zijn aantrekkelijke verblijfplaatsen om bijvoorbeeld te zonnen, te spelen en te picknicken. Hier worden picknicktafels, prullenbakken en enkele speelelementen geplaatst. Hondenuitlaatplekken worden aangegeven door middel van borden.

Verkeersmaatregelen zijn apart opgenomen, hoewel ze uiteindelijk ook ingezet worden ten behoeve van de recreant.

De LC zal de realisatie van pleisterplaatsen ondersteunen als deze aansluiten bij het gebiedsplan en particulier ontwikkeld, beheerd en betaald worden. Verder is overeenstemming nodig met de gemeente IJsselstein en de toekomstige beheerder Staatsbosbeheer.

5.2 Maatregelen voor landschap & archeologie

In het recreatiegebied wordt veel loofbos aangeplant, met name in het middenbos en de archeologische bedding. De samenstelling van de boomsoorten wordt in dit plan nog niet bepaald. Hier wordt een apart beplantingsplan voor opgesteld. Naast grootschalige bosinplant, vinden ook kleinere landschappelijke ingrepen plaats, zoals het deels kappen van een boomgaard en het aanplanten van singels. De IJsselwetering is een belangrijke waterloop waar langs een rietzone en struweel wordt aangelegd. Ter hoogte van de archeologische bedding kan kunst ingezet worden om de archeologie beleefbaar te maken.

Maatregelen

Aanleg/plaatsing van:

- Circa 50 ha. aanplant bos in het recreatiegebied
- Struweel aanplanten langs de IJsselwetering (nabij woonwijk)
- Aanplant singels
- Rooien boomgaard en deels omvormen
- Kunst in het archeologisch gebied
- Circa 800 meter verbreden watergang tot natte zone met brede natuuroevers in uiterwaard
- Zichtlijnen open houden

Maatregelen

Aanleg/plaatsing van:

- Circa 10 km verhard fietspad en verhard wandelpad
- Circa 15 km kilometer half-verhard wandelpad
- Circa 6 km onverhard wandelpad
- Circa 2-3 km kilometer ruiterspad (zoektracé)
- Circa 10 km paden ophogen
- Circa 7 ha hectare speelweiden (ophogen)
- Bankjes en prullenbakken bij paden (om 250 meter)
- Picknicktafels, prullenbakken en speelelementen bij speelweiden (2 stuks per ha.)
- Twee informatiepanelen
- 2 wandelbruggen over de Hollandsche IJssel
- 2 fietsbruggen over de IJsselwetering
- 1 wandelbrug bij IJsselstein
- 2 vlonderbruggen in de uiterwaard
- Bebording (verordening, routes)
- Fietsenrekken

Maatregelen voor landschap en archeologie

KAART 20 > p.64

5.3 Maatregelen voor natuur

De natuurdoelen zijn gelokaliseerd op logisch fysieke plekken. Voor de ontwikkeling en het beheer van de gewenste natuur moeten soms toch maatregelen genomen worden. Zo kan het zijn dat in de eerste jaren intensief beheer of tijdelijke maatregelen nodig zijn. Dit is allemaal afhankelijk van het natuurdoeltype. Onderzoek moet de locatie van de natuurdoelen nog verder verfijnen (zie ook hoofdstuk 7 Uitvoering).

Nat schraalgrasland

Voor de ontwikkeling van schraalgrasland moet de kleilaag worden afgegraven tot de zand/kalkbodem. De haalbaarheid is nog afhankelijk van verder onderzoek.

Rietland

Rietland kan ontstaan door spontane ontwikkeling na afgraven van de bovengrond. In de eerste jaren vestigen zich naast riet ook veel houtige gewassen. Deze houtige gewassen moeten regelmatig verwijderd worden om het rietland goed tot ontwikkeling te laten komen. Het vraagt dus om relatief intensief beheer. Om deze reden kan

Maatregelen voor recreatie

KAART 17 > p.61

Ligging fietspaden

KAART 18 > p.62

Ligging wandelpaden

KAART 19 > p.63

gekozen worden voor deels spontane ontwikkeling en deels voor het inplanten van riet.

Vochtig stroomdalgrasland / droog stroomdalgrasland

Voor de ontwikkeling van vochtig en droog stroomdalgrasland wordt geen grond afgegraven. Via beheer, maaien en afvoeren, worden de gewenste omstandigheden gerealiseerd. Een aantal plekken kunnen opgehoogd of verlaagd worden voor meer gradiënt. Gradiënten zorgen voor een gevarieerd gebied met verschillende plantensoorten.

Vochtig struweel

Voor vochtig struweel hoeven geen maatregelen genomen te worden. Het type ontstaat door spontane ontwikkeling ook bij tijdelijke overstromingen. Nadat het struweel tot ontwikkeling is gekomen, moet het wel beheerd worden, zodat het niet doorgroeit tot ooibos.

Bosgemeenschap van rivierklei

Het rivierdynamische ooibos komt spontaan tot ontwikkeling. Hiervoor zijn geen maatregelen of beheer nodig. Het type ontstaat ook bij tijdelijke overstromingen.

Om de uiterwaarden tijdelijk te kunnen laten overstroomd worden één of twee inlaatpunten geplaatst. Te denken valt aan regelbare stuwen. Deze kunnen bij pieken voor een bepaalde tijd

opengezet worden, zodat het water het gebied binnen kan stromen. Bij het ontbreken van pieken in de winter kan toch voor overstromen met rivierwater gekozen worden, omdat dit voor sommige natuurdoelen wenselijk is. Zodra het buiten warmer wordt, moeten de inlaatpunten weer dicht gezet worden, zodat de uiterwaard in kan drogen. Bij de maatregelen voor waterbeheersing wordt dit verder beschreven.

Maatregelen

Schraalgrasland

- 4 ha vergraven (>1 m)

Rietland

- Circa 8 ha vergraven (10 cm)
- Circa 4 ha riet inplanten
- Verwijderen spontane houtige gewassen

Stroomdalgrasland

- In het overstromingsgebied delen ophogen en verlagen

5.4 Maatregelen voor de waterhuishouding

In het recreatiegebied bestaan de maatregelen met name uit ingrepen in de watergangen. Langere aan- en afvoerroutes verbeteren de waterkwaliteit en geven een natuurlijker systeem. Dit is allemaal maatwerk en wordt verfijnd in hierop volgend

uitvoeringsplan (zie hoofdstuk 7 Uitvoering). Mogelijkheden voor flexibel peilbeheer kunnen in dit uitvoeringsplan ook onderzocht worden.

In de uiterwaarden moet het watersysteem inspelen op de eisen van de natuurdoeltypen. Dit vergt een intensieve afstemming tussen Staatsbos-beheer en het Hoogheemraadschap.

In de oostelijke uiterwaard komt langs de Hollandsche IJssel een aanlegsteiger voor dagrecreatie voor maximaal drie boten, in combinatie met een uitstapplaats voor kanoërs.

Maatregelen

Aanleg/plaatsing van:

Recreatiegebied

- Circa 10 km verbreden watergangen in open, natte graslanden en middenbos gebied (flauwe oevers, waterpartijen)
- Watergangen deels verlanden in middenbos gebied

Uiterwaard

- 1 - 2 regelbare inlaatpunten (bijvoorbeeld stuw)
- Uitlaat (bijvoorbeeld kleine windmolen)
- Aanlegsteiger / uitstapplaats

Maatregelen voor waterhuishouding

KAART 21 > p.65

5.5 Maatregelen voor verkeer

De verkeersmaatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van de veiligheid van de recreant. Het gaat om veilige oversteken op de Noord-IJsseldijk ter hoogte van pannenkoekhuis 'De Roozeboom', jachthaven 'Marnemoende' en landgoed 'De Mare'. Ook moeten veilige aansluitingen komen van de paden op de Noord-IJsseldijk. De parkeerplaatsen worden half-verhard en een veilige aansluiting met de Noord-IJsseldijk wordt gemaakt. Klappalen moeten voorkomen dat autoverkeer het recreatiegebied in gaat.

Maatregelen

Aanleg/plaatsing van:

- 3 verkeersremmers bij het pannenkoekhuis, de jachthaven en het landgoed (bijvoorbeeld wegversmalling of drempel)
- Belijning bij de paden die aansluiten op Noord-IJsseldijk
- Verkeersborden bij de oversteken en parkeerplaatsen
- Herinrichting bestaande parkeerplaats bij bestaande bos (tot 100 parkeerplaatsen)
- Aanleggen nieuwe parkeerplaats tegenover landgoed 'De Mare' (tot 100 parkeerplaatsen)
- Klappalen bij de parkeerplaatsen

Maatregelen voor verkeer

KAART 22 > p.66

5.6 Maatregelen voor de bebouwing

Om clustervorming langs de Noord-IJsseldijk tegen te gaan, mogen er maximaal twee of drie kavels bij elkaar worden geplaatst. Dit geldt niet alleen voor de bouw kavels, maar ook voor de bestaande kavels. Potentiële nieuwbouwlocaties worden aangewezen in het gebied. Door een zoekgebied aan te wijzen, wordt de keuze hierin beperkt. De gemeente IJsselstein werkt dit verder uit in het nieuwe bestemmingsplan. Het zoekgebied is gemarkeerd in de kaart maatregelen voor bebouwing. Specifieke randvoorwaarden zijn vermeld in paragraaf 4.2.6 Bebouwing.

DLG neemt initiatief voor het slopen van bedrijfsgebouwen en de uitgifte van de bouw kavels. De kosten van de sloop worden hiermee gedekt. De kosten en opbrengsten vormen geen onderdeel van de begroting van dit plan en worden daarom ook niet als maatregel opgenomen.

Bebouwing

KAART 23 > p.67

6 Kosten, eigendom en beheer

6.1 Kosten

De kosten van de inrichtingsmaatregelen zijn begroot op 6,5 miljoen euro, inclusief BTW. Met indexering van de uitvoering over de komende jaren, inschatting van de toekomstige kosten, is de begroting 7,6 miljoen euro.

De begroting is opgesteld met behulp van de standaard systematiek kostenraming (ssk). In de begroting zijn ook de kosten van engineering, bijkomende kosten (bijvoorbeeld onderzoek) en onvoorziene kosten opgenomen. De kosten voor grondverwerving zijn buiten beeld gebleven. De verdeling van de kosten wordt in het uitvoeringscontract geregeld, zie paragraaf 7.1 Uitvoeringscontract.

6.2 Eigendom en beheer

In het uitvoeringscontract wordt ook het eigendom en beheer geregeld. Vooralsnog wordt Staatsbosbeheer eigenaar en beheerder van het gehele natuur- en recreatiegebied. De doorgaande recreatieve fietspaden zullen in principe door het Recreatieschap worden beheerd.

Bestaande wegen en waterlopen van de gemeente IJsselstein, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Rijkswaterstaat blijven bij de huidige eigenaar en beheerder.

7 Uitvoering

In opdracht van de provincie Utrecht heeft DLG de regie in handen voor de uitvoering van het gebiedsplan Hollandsche IJssel. DLG is verantwoordelijk voor de uitvoeringsorganisatie, technische en financiële begeleiding, communicatie en de grondverwerving. De feitelijke werkzaamheden worden meestal uitbesteed. Aanvullende planvorming en het regelen van de vergunningen speelt daarbij een belangrijke rol.

7.1 Uitvoeringscontract

In een uitvoeringscontract worden met de betrokken partijen afspraken gemaakt over de financiering en de uitvoering van het gebiedsplan. De belangrijkste betrokken partijen zijn de provincie Utrecht, gemeente IJsselstein, Recreatieschap Midden-Nederland, Staatsbosbeheer en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

De verdeling van kosten en verantwoordelijkheden in het eigendom, beheer en onderhoud worden in het contract vastgelegd. De maatregelen worden vooral met het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) gefinancierd. Indien noodzakelijk wordt naar aanvullende financiering gezocht.

De procedure zoals het aanpassen van het bestemmingsplan wordt ook met het contract in beeld gebracht. De Algemene Wet Bestuursrecht is hierbij van toepassing. Instanties en burgers hebben bij de aanpassing van het bestemmingsplan de mogelijkheid om formeel bezwaar te maken.

7.2 Uitvoeringsplannen

Gezien het vrij globale karakter van het gebiedsplan Hollandsche IJssel worden voor de uitvoering detailuitwerkingen gemaakt van planonderdelen, bijvoorbeeld maatvoering en beplantingsplan. In deze fase wordt de invulling in detail bepaald en kan op (toekomstige) behoeften ingegaan worden.

Als de grondverwerving rond is en de planologie en vergunningen geregeld zijn, kan met de uitvoering worden begonnen. Bij de uitvoering van maatregelen wordt gewerkt volgens de vigerende regelgeving onder andere de flora- en faunawet, monumentenwet en het verdrag van Malta.

7.3 Onderzoeken

7.3.1 Archeologie

Het verdrag van Malta moet bijdragen aan het behoud van het bodemarchief. Het gaat om archeo-

logische resten als nederzettingen, grafvelden en gebruiksvoorwerpen. Uitgangspunt van het verdrag is dat het archeologische erfgoed integrale bescherming krijgt.

In het plangebied bevindt zich een zone waarin de verwachtingskans op archeologische vondsten hoog is. Het hele gebied vrijhouden van aanplant is niet realistisch gezien de toekomstige functie van recreatiebos. In het uitgevoerde archeologisch onderzoek voor het raamplan zijn de bekende archeologische nederzettingen onderzocht. De rest van het gebied met hoge verwachtingswaarde moet ook onderzocht worden gezien de kans op meer nederzettingen. Waar niks waardevols wordt gevonden, kan bos zonder aanvullende maatregelen geplant worden.

In 2008 is archeologisch vervolgonderzoek verricht. In dit onderzoek zijn nieuwe waardevolle vondsten gedaan. Soms was dit ter hoogte van gepland bos. Deze bosblokken zijn verplaatst ten opzichte van het ontwerp gebiedsplan. Het hele gebied kon nog niet onderzocht worden. De rest wordt bij de uitvoeringsplannen onderzocht.

7.3.2 Waterberging en natuur in de uiterwaarden

Voor de uiterwaarden worden alternatieven voor waterberging en natuur opgesteld. Aandachtspunt is of de uiterwaard kan overstroomd met rivierwater zonder dat de natuur schade ondervindt. Voor de alternatieven wordt onderzoek verricht en inzicht gegeven in de grondwatersituatie.

7.3.3 Verkeer

Voor de planontwikkeling van Rijnenburg worden op termijn verkeersonderzoeken verricht voor een goede verkeersafwikkeling. Dit geeft mogelijk kansen om de verkeersdruk op de Noord-IJsseldijk te verminderen. De kwaliteit van het natuur- recreatiegebied wordt hiermee verhoogd.

7.4 Grondverwerving

Voor grondverwerving is geld gereserveerd door het Rijk en de provincie Utrecht. Op basis van het raamplan Groengebied Utrecht-West is vanaf 2001 al gestart met de grondverwerving en zijn in het gebied relatief veel gronden verworven. Op vrijwillige basis blijft BBL de komende jaren actief grond verwerven.

Er worden geen particuliere huizen, tuinen, erven aangekocht. De woningen en erven zijn buiten de functiewijziging naar recreatie en natuur gehouden. Bij de grondverwerving wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met particuliere situaties en wensen.

Voor landbouwbedrijven zijn aanvullende regelingen beschikbaar om de grondverwerving mogelijk te maken:

- Naast gronden ook de verwerving van gebouwen
- Regeling voor hervestiging of bedrijfsbeëindiging
- Volledige Schadeloosstelling
- Verwerving van pachtrechten

De overheid probeert de agrarische gronden (en eventueel de gebouwen) op vrijwillige basis te verwerven. De grondverwerving in het plangebied blijft een zeer belangrijke doelstelling voor de komende jaren en kan op basis van volledige schadeloosstelling. Dit stelt individuele bedrijven in staat om een vergelijkbaar bedrijf op een andere locatie te starten. Indien een bedrijf gedeeltelijk binnen het plangebied is gelegen zijn er mogelijkheden, afhankelijk van de situatie, om oplossingen voor het hele bedrijf te zoeken.

7.5 Bestemmingsplan

Voor een goede afstemming tussen dit gebiedsplan en het gemeentelijk planologisch beleid is de planvorming in overleg met de gemeente IJsselstein tot stand gekomen. Deze afstemming is van belang voor het verkrijgen van vergunningen voor de uitvoering van maatregelen en voorzieningen. Voor de uitvoering van het gebiedsplan start het gemeentebestuur met een bestemmingsplanprocedure om het plan uit te kunnen voeren. Ongewenste ontwikkelingen kunnen met dit nieuwe bestemmingsplan worden voorkomen. De gemeente IJsselstein heeft toegezegd in 2009 te starten met de herziening van het bestemmingsplan.

Bijlagen

**Bijlage 1: Samenstelling
Landinrichtingscommissie
(eind 2008)**

**Bijlage 2: Recreatienormen, capaciteiten
en inrichtingseisen**

**Bijlage 3: Samenvatting ANWB
bewonersonderzoek**

Bijlage 4: Literatuur

Bijlage 5: Verklarende woordenlijst

Samenstelling Landinrichtingscommissie (eind 2008)

Samenstelling van de landinrichtingscommissie voor de herinrichting van Utrecht-West.

Dhr. C.H.J. Lamers
Voorzitter

Dhr. S.T. Hofstra
Dienst Landelijk gebied regio West
Secretaris

Dhr. J.A.G.W. Droogers
ANWB, regio West

Mw. M.C. Overkamp - van de Berg
Gemeente IJsselstein

Dhr. R.J.F. Giesberts
Gemeente Utrecht

Dhr. W.G. Groeneweg
Gemeente Woerden

Dhr. N.J.M. Ypma
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Mw. S.M. Kluit
Natuur en Milieufederatie Utrecht

Dhr. U.A. Hassefras
Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten

Dhr. J.W. Verkroost
Recreatieschap Stichtse Groenlanden

Adviserende leden:

Dhr. J.C. de Lang
Bestuur Regio Utrecht

Dhr. L. Vogelesang
Provincie Utrecht

Recreatienormen, capaciteiten en inrichtingseisen

Met het plan wordt een openbaar groen recreatiegebied ontwikkeld. De opvangcapaciteit op een drukke dag (vijf drukste dagen in het jaar) is 4.500 recreanten. In het gebied wordt via functie-wijziging zo'n 190 ha nieuw recreatiegebied ingericht en 60 ha natuurgebied. Het landgoed en de jachthaven, samen 20 ha, zijn ook onderdeel van het groengebied. Door het hele gebied worden fiets- en wandelpaden aangelegd of verbeterd. De opvangcapaciteit is vooral nodig om de recreatiebehoefte vanuit de nabij gelegen woongebieden (vooral binnen 7,5 km) op te vangen.

Normen

Voor het landinrichtingsplan Haarzuilens is door Alterra een onderzoek gedaan naar onder meer de recreatiecapaciteit van de recreatiegebieden. Voor opengestelde recreatiegebieden zijn drie type gebieden onderscheiden, die –oplopend in niveau– steeds geschikter zijn voor de opvang van grotere bezoekersaantallen. Verschillen uit zich in landschap, het soort recreatieaanbod en het voorzieningenniveau.

1. Laag niveau met 5-10 recreanten per ha per dag.

Dit zijn gebieden met veel mogelijkheden voor extensieve, routegebonden recreatie en in mindere mate voor plaatsgebonden dagrecreatie (lig- en speelweide, oever). Het zijn gebieden met een veelal open landschap met goede mogelijkheden voor routegebonden dagrecreatie (fietsen/ wandelen).

2. Basis niveau met 20-30 recreanten per dag per ha.

Dit zijn de recreatiegebieden met een veelal halfopen landschap: graslanden en water afgewisseld met opgaande begroeiing (bos, singels, rietoevers). Diverse plaatsgebonden recreatiemogelijkheden zijn in deze gebieden mogelijk, zoals een speelweide en recreatieoevers.

3. Druk niveau met 40-50 recreanten per ha per dag.

De hoge opvangcapaciteit is vooral te bereiken in een gesloten, bosrijk landschap. Er zijn ruime mogelijkheden voor routegebonden en plaatsgebonden dagrecreatie. Ook zijn er (kleinschalige) voorzieningen zoals horeca of bijvoorbeeld een speelvoorziening of kinderboerderij.

Capaciteit

Op basis van de normen is de capaciteit van het plan doorgerekend. De deelgebieden zoals die bij de sferen (kaart 14) zijn aangegeven zijn daarbij apart onderscheiden. Per deelgebied zijn ook weer verschillende intensiteiten, afhankelijk van de inrichting, te onderscheiden.

In tabel 3 zijn de uitgangspunten en de recreatiecapaciteit aangegeven.

Sfeergebieden	Open, natte graslanden	Middenbos	Archeo-logische bedding	Particuliere ontwik-keling	Uiterwaarden (EHS)	Totaal (ha)	Recreanten/ ha/ normdag
Totale oppervlakte (ha)	25	70	75	20	60	250	
	Aantal recreanten per sfeergebied				Totaal aantal recreanten		
Niveau laag				75	450	525	(norm 7,5/ha)
Niveau basis	500		1500			2000	(norm 20/ha)
Niveau druk		2800		400		3200	(norm 40/ha)
Totale opvangcapaciteit						5725	

Tabel 3, Recreatiecapaciteit

Inrichtingseisen

De gevraagde capaciteit is haalbaar met dit plan. Om deze capaciteit te halen moet er een nieuw recreatiegebied aangelegd worden met een afwisselend open tot gesloten karakter, inclusief fiets- en wandelpaden, parkeerplaatsen en pleisterplaatsen. Ook het verkeersluw maken van het gebied met behoud van een goede bereikbaarheid maakt daar onderdeel van uit.

Overzicht van de inrichtingseisen per type gebied in de recreatiezonering:

Druk niveau (40 recreanten per dag/ha)

- 40-60 % bos
- speel/ligweiden, water en oevers voor ruime plaatsgebonden recreatie mogelijkheden
- overig: graslanden en natuur
- 10 tot 20 km paden per 100 ha
- enkele pleisterplaatsen of markante plaatsen

Basis niveau (20 recreanten per dag/ha)

- opgaande begroeiing van belang voor opvang, maar openheid mogelijk bij hoge landschapskwaliteit
- bos, graslanden met bosjes, singels en natuur, eventueel water en oevers
- 10 tot 20 km paden per 100 ha
- goede plaatsgebonden recreatie mogelijkheden (oever, speelweide)
- enkele pleisterplaatsen

Laag niveau (5-10 recreanten per ha/dag)

- landschappelijk aantrekkelijk
- graslanden en natuur
- circa 10 km paden per 100 ha
- enkele plaatsgebonden recreatie mogelijkheden

Parkeerplaatsen

Op een drukke dag (4.500 recreanten) zijn circa 200 parkeerplaatsen nodig. De belangrijkste parkeerplaatsen zijn:

- Landgoed 'De Mare' 5 plaatsen
- Tegenover landgoed 'De Mare' 100 plaatsen
- Bestaand bos, inclusief uitbreiding 100 plaatsen

De bestaande parkeerplaatsen bij de jachthaven (ruim 100 plaatsen) kunnen ook gebruikt worden door recreanten. Voor 200 auto's is circa 1 ha ruimte nodig. Indien mogelijk wordt extra ruimte gereserveerd om de parkeer capaciteit in de toekomst te kunnen vergroten.

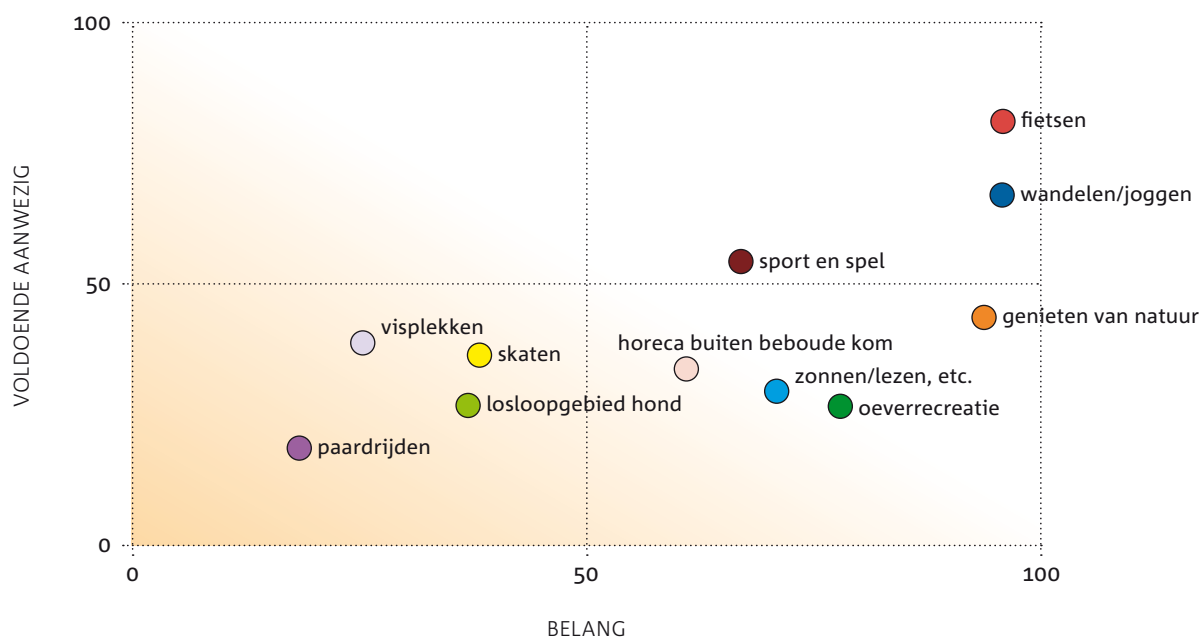
Samenvatting ANWB bewonersonderzoek

De ANWB vindt het van groot belang dat op wandel- en fietsafstand van de woonomgeving een gevarieerd en kwalitatief goed aanbod van recreatievoorzieningen gevonden kan worden. Een aanbod dat ook nauw aansluit op de vraag van de lokale bevolking. De ANWB heeft, in overleg met de LC, in december 2007 een onderzoek uitgevoerd om de gedachten en wensen van de omwonenden voor Hollandsche IJssel in beeld te brengen.

Voor de invloedssfeer voor wandelen en vooral fietsen, wordt doorgaans 7,5 km vanaf stadsranden aangehouden. Inwoners van de kernen Vianen, IJsselstein, Nieuwegein, De Meern inclusief Leidsche Rijn en de aangrenzende wijken van Utrecht zijn verzocht een vragenlijst in te vullen. Van de aanschreven mensen heeft 11% respons gegeven.

Recreatie in de woonomgeving

De respondenten vinden het belangrijk dat er in hun woonomgeving voorzieningen zijn voor recreatie, met name voorzieningen om te fietsen, te wandelen en om van de natuur te genieten. Er zijn voldoende mogelijkheden om te fietsen. Om te wandelen zijn er minder mogelijkheden, maar nog steeds voldoende. Men vindt dat er weinig voorzieningen zijn voor oeverrecreatie, om paard te rijden en losloopgebieden voor honden. Men vindt het wel belangrijk dat er voldoende voorzieningen zijn voor oeverrecreatie. Aan voorzieningen om paard te rijden en losloopgebieden voor honden wordt minder waarde gehecht.

Grafiek 1: Prioriteitenmatrix totaal

Als er naar de prioriteitenmatrix (grafiek 1) gekeken wordt, kan daaruit afgelezen worden dat de voorzieningen voor fietsen en wandelen en joggen als het meest belangrijk worden ervaren en dat deze in voldoende mate aanwezig zijn. Genieten van de natuur vindt men ook belangrijk, maar men vindt dat deze mogelijkheid nog in onvoldoende mate aanwezig is. Dit zal het eerste punt ter verbetering zijn. Ook de voorzieningen voor oeverrecreatie, zonnen/lezen/luieren en horeca buiten de bebouwde kom worden redelijk belangrijk gevonden en zijn nog in onvoldoende mate aanwezig.

Huidig bezoek Hollandsche IJssel

57% van alle respondenten komt wel eens naar de bestaande voorzieningen in het gebied Hollandsche IJssel. De meeste bezoekers komen er één of enkele keren per jaar. Inwoners uit de regio Utrecht komen er minder vaak dan de respondenten uit de overige kernen. Respondenten uit Vianen en IJsselstein komen er het meest frequent.

Het gebied is het beste te bereiken voor bezoekers uit Vianen en IJsselstein. De bereikbaarheid is het slechtst vanuit regio Utrecht. Dit verklaart mogelijk mede de lage bezoekfrequentie vanuit deze regio. Deelgebied Hollandsche IJssel is het beste bereikbaar met de auto en de fiets. Dit zijn ook de vervoermiddelen waarmee de bezoekers meestal naar het gebied komen. Men komt vooral naar het gebied om er te fietsen, te genieten van het landschap en om te wandelen.

Inrichting natuur- en recreatiegebied Hollandsche IJssel

Er zijn verschillende landschappen getoond aan de respondenten:

- parklandschap
- bos
- natte, ruige natuur
- open agrarisch gebied

De meningen over hoe het nieuwe gebied er uit moet komen te zien, zijn verdeeld. Geen van de landschapstypes heeft de voorkeur van een meerderheid van de respondenten. Bos wordt echter het meest aantrekkelijk gevonden; 42% geeft hier de voorkeur aan. Natte, ruige natuur en parklandschap worden ongeveer gelijk gewaardeerd, terwijl open, agrarisch gebied het minst geschikt wordt bevonden.

Een zeer ruime meerderheid van de respondenten die bekend zijn met de plannen, staat er positief tegenover (85%). Als argumenten hiervoor worden genoemd dat er momenteel te weinig mogelijkheden zijn, dat er nooit teveel natuurgebieden kunnen zijn en dat het een prachtig natuurgebied is. Tegenstanders geven aan dat het gebied eigendom is van de bewoners, dat de landbouwgrond hierdoor wordt verwoest en dat de open weilanden en agrarische bedrijven verdwijnen.

Rust en ruimte wordt unaniem beschouwd als het belangrijkste aspect bij de aanleg van het gebied. Daarnaast wordt ook veel waarde gehecht aan wandelpaden en fietspaden. Veiligheid en toezicht in het gebied, water- en oeverrecreatie, fietsenstalling en voldoende parkeergelegenheid vindt men ook belangrijk.

Een fietsverbinding tussen het gebied en Haarzuilens/Kasteel de Haar is voor ruim de helft (54%) van de respondenten (zeer) belangrijk.

Vrijwel alle respondenten denken in de toekomst (misschien) naar het nieuwe natuur- en recreatiegebied toe te gaan. 69% is dit zelfs zeker van plan. Aangezien men snel geneigd is dit toe te zeggen, zal het werkelijke aantal bezoekers in de toekomst wellicht lager liggen.

- *Beeldenboek recreatie, zicht op inrichting en voorzieningen*, Stichting Recreatie Kennis- en Innovatiecentrum, september 2001.
- *Haarzuilens – Eiteren, Beknopte historisch-geografische beschrijving en kartering van het cultuurlandschap in delen van de gemeenten Vleuten, Harmelen en IJsselstein*. Alterra. 2003.
- *Handboek Natuurdoeltypen*, 2e druk. Bal, D.; Beije, H.M.; Fellingier, M.; Haveman, R.; Opstal, A.J.F.M.v. and Zadelhoff, F.J.v. , 2001. Wageningen: Landbouw, natuurbeheer en visserij
- *Herziening Natuurgebiedsplannen*, Provincie Utrecht. 2005.
- *Hollandsche IJssel (gemeente IJsselstein), rapport 1555, een inventariserend archeologisch veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek*, ADC ArcheoProjecten, oktober 2008.
- *Intergraal ontwikkelingsperspectief, 'Hollandsche IJssel, meer dan water'*. Oktober 2005.
- *Inrichtingsvarianten Hollandsche IJssel, Kansen en eisen Utrechtse natuurdoeltypen*, Witteveen en Bos, februari 2009.
- *Landgoed 'De Mare', landschappelijk ontwerp*. Gemeente IJsselstein. November 2006.
- *Landinrichtingsplan Haarzuilens*, provincie Utrecht, 2006.
- *Milieueffectrapportage Groot Groengebied Utrecht-West*, Dienst Landelijk Gebied. 2004.
- *Natuurgebiedsplan Zuidwest Utrecht*, Provincie Utrecht. Mei 2002.
- *Onderzoek bewonerswensen bij inrichting Hollandsche IJssel*, ANWB, december 2007.
- *Raamplan Groengebied Utrecht-West*. De Raamplancommissie Groengebied Utrecht-West. 2000.
- *Reactienota Ontwerp Gebiedsplan Hollandsche IJssel*, Landinrichtingscommissie Utrecht-West, 4 december 2008.
- *Peilbesluit Rijnenburg*, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Augustus 2007.
- *Polder Rijnenburg, cultuurhistorische landschapsanalyse*, DS, april 2007.
- *Verkeerscirculatieplan*. Gemeente IJsselstein. Maart 2005.
- *Verkeersonderzoek, Groot Groengebied Utrecht-West*. Dienst Landelijk Gebied. Mei 1998.
- *Waternood – toepassing voor Utrecht-West, Combinatiemogelijkheden van natuur en recreatie*, Alterra. 2002.

Verklarende woordenlijst

Algemene Wet Bestuursrecht – Een Nederlandse wet die de algemene regels bevat voor de verhouding tussen de overheid en de individuele burgers, bedrijven en dergelijke.

Archeologische vindplaats – Plekken waarmee op grond van bodemvondsten inzicht is verkregen in de oude historie.

Bedding – Van een rivier, de oppervlakte waar het water over stroomt.

Begroting – Verwachting van de uitgaven.

Beplantingsplan – Gedetailleerde uitwerking van de gewenste beplanting (plantsoorten, locatie, plantafstanden)

Bestemmingsplan – Gemeentelijk plan waarin de beleidslijnen voor de ruimtelijke ordening zijn vastgelegd. Aan de hand van dit plan worden vergunningaanvragen getoetst.

Boezemcapaciteit – Hoeveelheid van water uit lager gelegen polders opgeslagen in hoger gelegen watergang.

Bouwkavel – Een stuk grond met het recht om een woning te bouwen.

Buffercapaciteit – Zuurteregelaar, stoffen die zich in een bepaald evenwicht bevinden en een bepaalde zuurgraad aannemen. Hoe hoger de buffercapaciteit, des te beter de buffer de zuurgraad stabiel kan houden.

Bufferende stoffen – Stoffen die het zuur kunnen binden.

Bureau Beheer Landbouwgronden – De rechtspersoon die landbouwgrond koopt in opdracht van verschillende overheden, voornamelijk Rijk en provincie. De grond wordt gekocht in daarvoor aangewezen aankoopgebieden.

Erftoegangsweg – Voornamelijk plattelandsweg die ervoor dient erven te ontsluiten, met snelheden tussen de 40 en 60 km/uur.

Flora- en faunawet – Wet die de bescherming van dier- en plantensoorten regelt.

Functiewijzigingsgebied – Gebieden die zijn aangewezen om een andere functie te vervullen dan de huidige. In dit plan gaat het om gebieden die worden ingericht ten behoeve van recreatie en natuur.

Fysieke gesteldheid – Kansen die de ondergrond biedt (bodem, hoogte, grondwater).

Geomorfologie – De wetenschap die de vormen van het landschap en de processen die daarbij een rol spelen of hebben gespeeld, bestudeert.

Gradiënt – Verloop in de ruimte, bijvoorbeeld van nat naar droog, van hoog naar laag of van voedselrijk naar voedselarm.

Groot groengebied – Een gebied dat hoofdzakelijk bestaat uit bos-, recreatie- en natuurterreinen. Het is 1000 tot 2000 hectare groot.

Hydrologisch systeem – Geheel van stand, stromingen en kwaliteit van grond- en oppervlaktewater.

Inklinking – Het proces van volumevermindering van grond door verdroging of onttrekken van grondwater.

Inlaatpunten – Voorzieningen die het water concentreren en vanuit dit punt sturen.

Inspraak (formeel) – Wettelijk verplichte mogelijkheid om burgers, bedrijven, en dergelijke inspraak te geven op beslissingen die nog genomen moeten worden.

Investeringsbudget Landelijk Gebied – Voor de periode 2007 tot 2013 heeft de provincie subsidies beschikbaar ter behoud en ontwikkeling van een vitaal platteland.

Kwel – Opwaarts gerichte grondwaterstroming; kan onder meer plaatsvinden direct aan het grondoppervlak in sloten.

Lagenbenadering – Onderzoek van het ontstaan van het landschap door de ruimte uiteen te leggen in lagen. De lagen zijn: ondergrond, infrastructuur (wegen, vaarwegen) en bebouwing.

Landgoed – Gebouw van allure met voornamelijk een woon of recreatieve bestemming en een bepaald oppervlak openbaar groen.

Landinrichting – Een proces, waarbij voor een bepaald gebied de inrichting wordt afgestemd op de doelen uit de ruimtelijke ordening voor dat gebied.

Landinrichtingscommissie voor de herinrichting van Utrecht-West

De door de Gedeputeerde Staten benoemde commissie die het gebiedsplan opstelt en de uitvoering begeleidt.

Maaiveld – Een aanduiding voor de hoogte van het grondoppervlak. Maaiveldhoogte wordt vaak opgegeven ten opzichte van een nationaal nul-niveau. In Nederland is dat het NAP (zie verder).

Natuurdoeltypen – Natuurdoeltypen geven een omschrijving van de gewenste natuurwaarden. Ze zijn daarmee een soort taal om natuurdoelstellingen te kunnen benoemen.

Normaal Amsterdams Peil (NAP) – Referentiehoogte waaraan hoogtemetingen in Nederland worden gerelateerd. Het NAP is ongeveer gelijk aan het gemiddeld zeeniveau.

Natuurvriendelijke oevers – Oevers langs waterlopen die voor planten en dieren een belangrijke betekenis hebben.

Peilgebied – Een waterstaatkundige eenheid waar een zelfde waterpeil heerst.

Pleisterplaats – Een plek die speciaal is ingericht voor dagrecreatie zoals een kinderboerderij, fietsverhuur of een natuurcentrum. Bij pleisterplaatsen kunnen ook horeca- of speelvoorzieningen aanwezig zijn.

Randstadgroenstructuur – Het geheel van groene ruimten in de Randstand; deze groene ruimten liggen binnen de stedelijke invloedssfeer. Het beleid is gericht op veiligstelling van het landelijk gebied, de groene geleding van de stedelijke structuur en het opnemen van nieuwe functies in het landelijke gebied, met name recreatie.

Recreatiecapaciteit – Maximaal aantal recreanten dat het groengebied per dag op kan vangen.

Recreatief netwerk – Het geheel van met elkaar verbonden recreatieve paden, parkeerplaatsen, opstappunten, pleisterplaatsen.

Rivierdynamisch ooibos – Oorspronkelijk landschapstype met bijbehorende planten en dieren die zich met name voordoet langs rivieren. Wilgen en populieren komen hier veel voor omdat ze profiteren van de wisselende waterstanden.

Bodemsanering – Schoonmaken van de vervuilde grond. Hiervoor zijn verschillende technieken zoals ontgraven, isoleren (afdekken met klei), reinigen.

Schadeloosstelling – De vergoeding aan de gerechtigde van iedere schade die een rechtstreeks en noodzakelijk gevolg is van de (voorgenomen) onteigening (= ontneming van de eigendom)

Streekplan – Provinciaal plan waarin de beleidslijnen voor de ruimtelijke ordening voor de langere termijn zijn vastgelegd.

Strokenverkaveling – Verdeling van terreinen in langgerekte stroken met watergang als scheiding.

Stroomrug – Landschappelijke eenheid in het rivierengebied die ontstaat door afzettingen van zand door de rivier. Deze landschapseenheden liggen vaak hoger dan het omliggende landschap.

Struweel – Struikgewas, waarin een enkele boom kan staan. Het struikgewas kan een kruidenrijke rand en ondergroei hebben.

Stuw – Installatie om stromend water tot een bepaalde hoogte te laten stijgen.

Uiterwaarden – Land tussen zomer- en winterdijk van een rivier.

Uitvoeringsplan – Gedetailleerd plan met de voorgenomen maatregelen.

Verdrag van Malta – Beoogt het cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt beter te beschermen. Het gaat om archeologische resten als nederzettingen (= bewoonde plaatsen), grafvelden, en gebruiksvoorwerpen.

Verzuring – Door in regenwater opgeloste verzurende stoffen worden de bodems en het grondwater zuurder.

Waterberging – Hoeveelheid water wat geborgen (opgeslagen) kan worden.

Waterhuishouding – Het samenhangend systeem van wateraanvoer en waterafvoer.

Workshops – Creatief werken in groepjes.

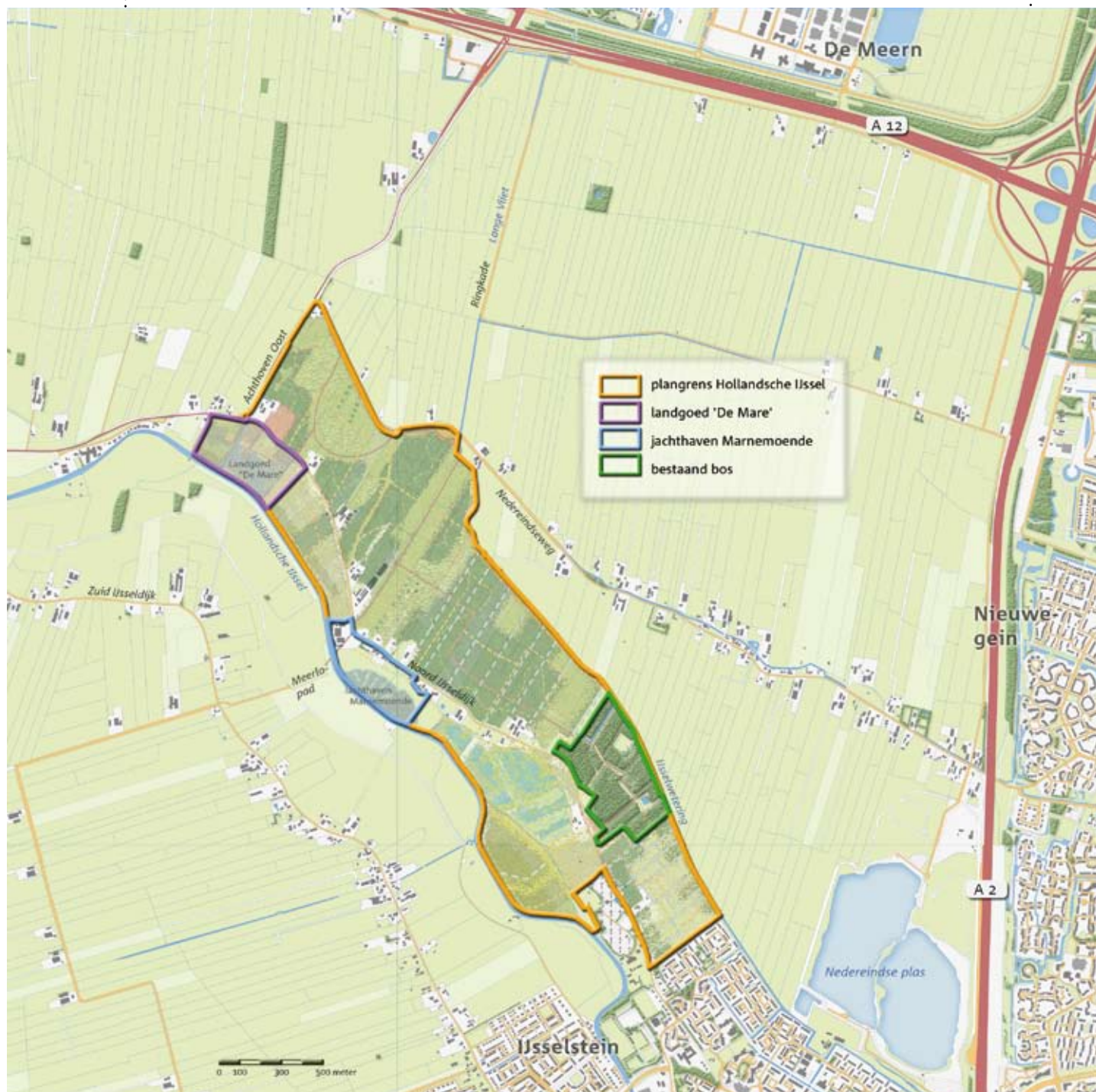
Zonering – Rangschikking van functies of gebruik.

Kaarten

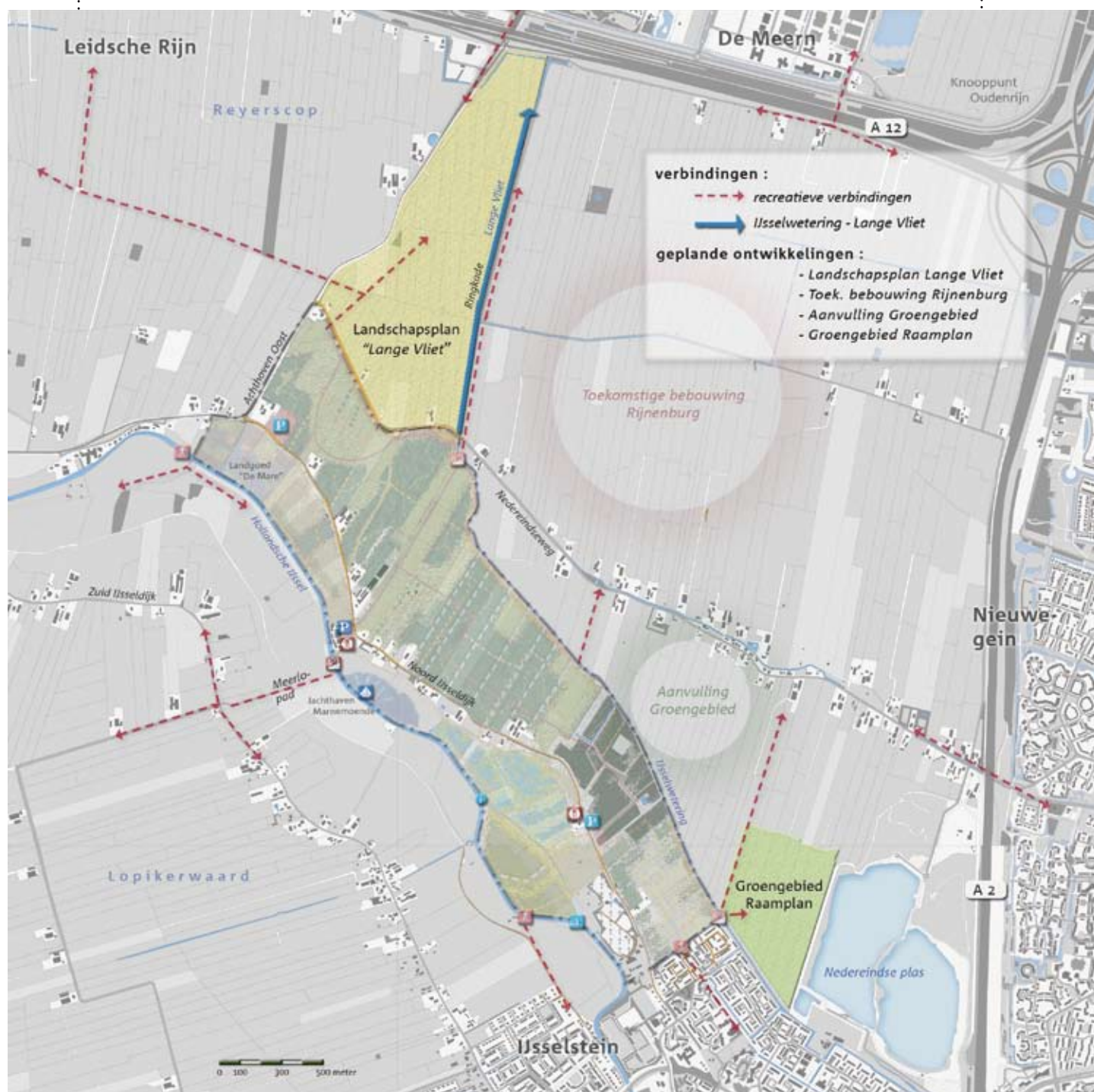
Ligging gebied

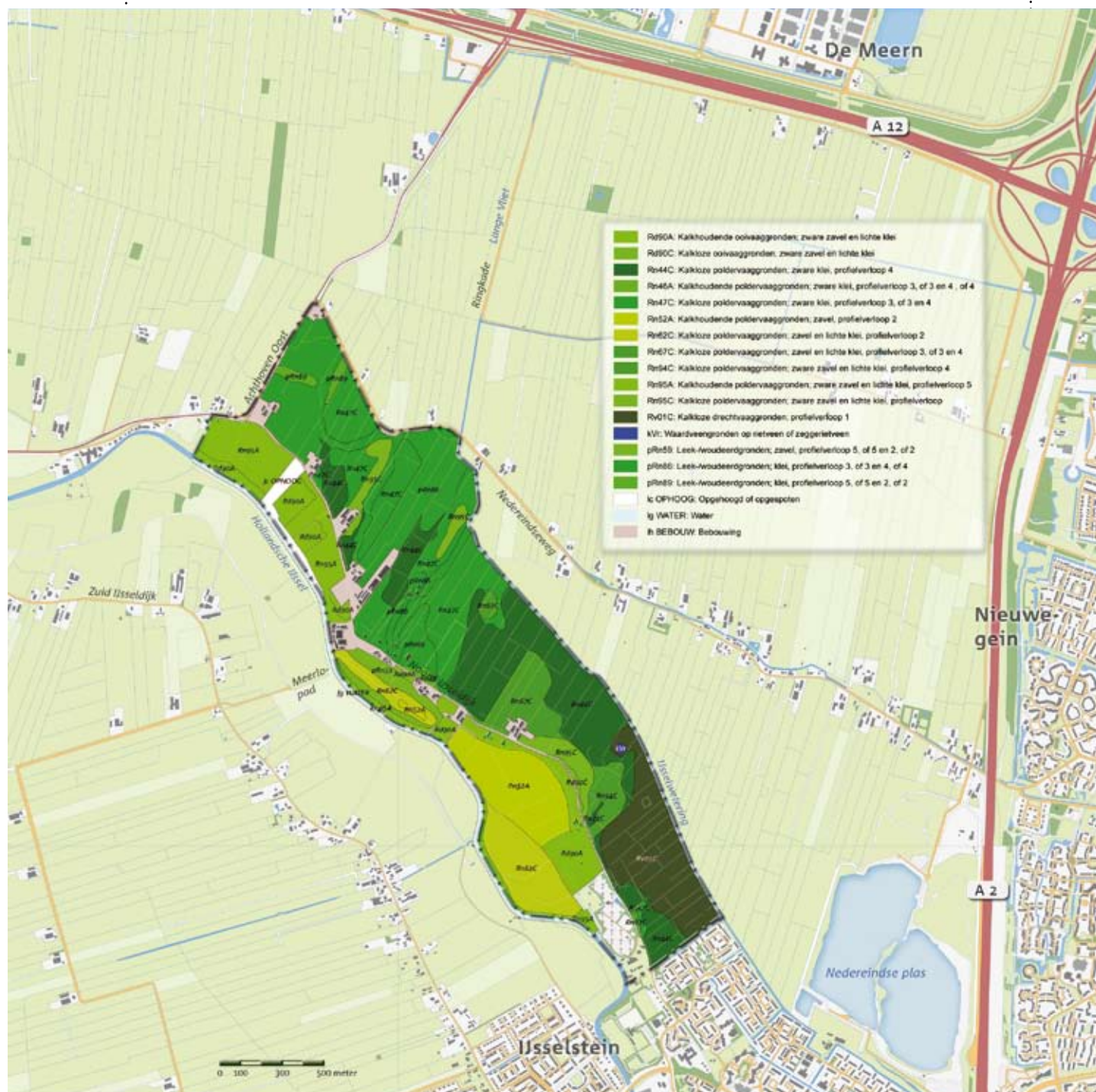

Omliggende (plan)gebieden

KAART

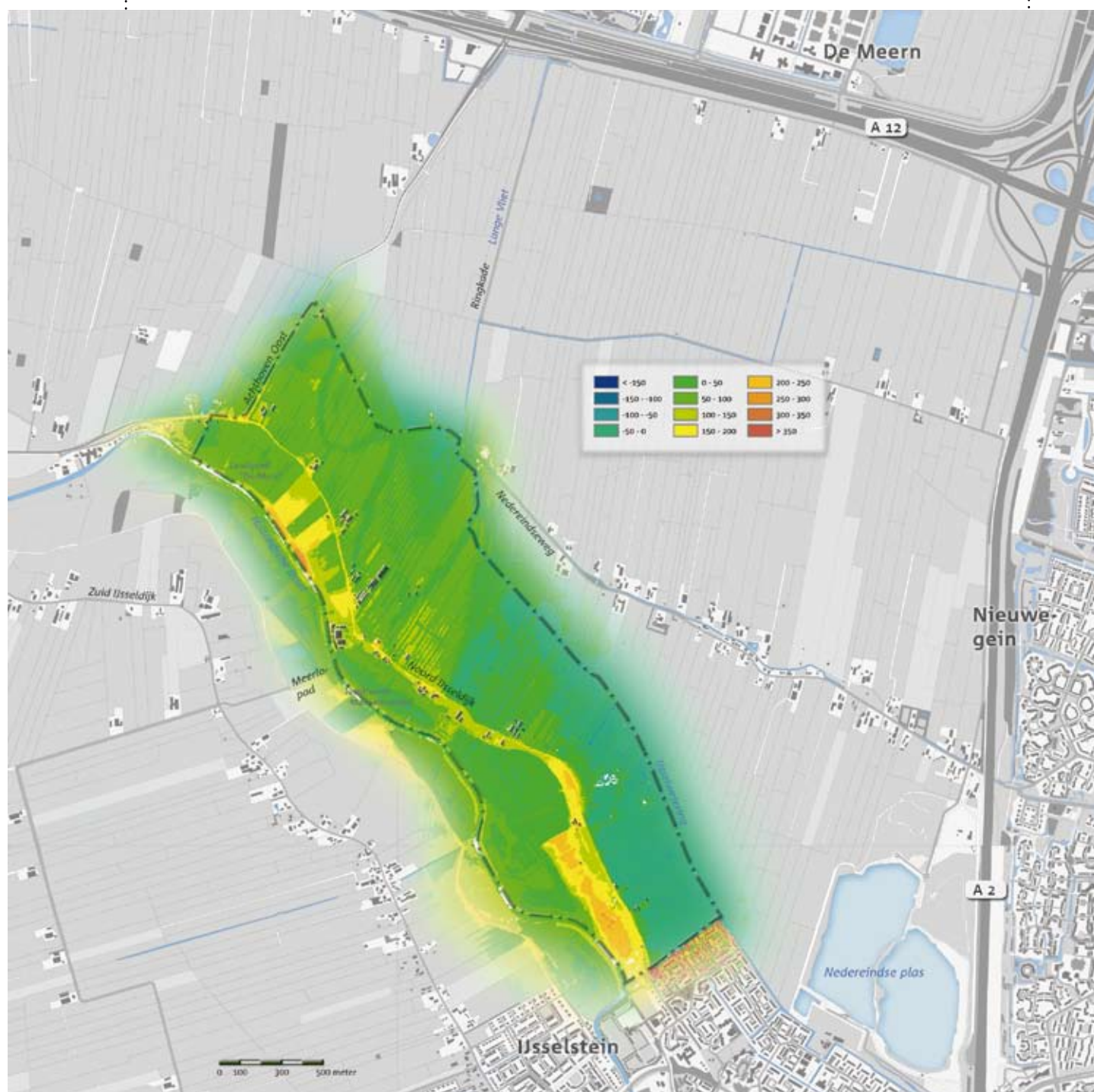
3

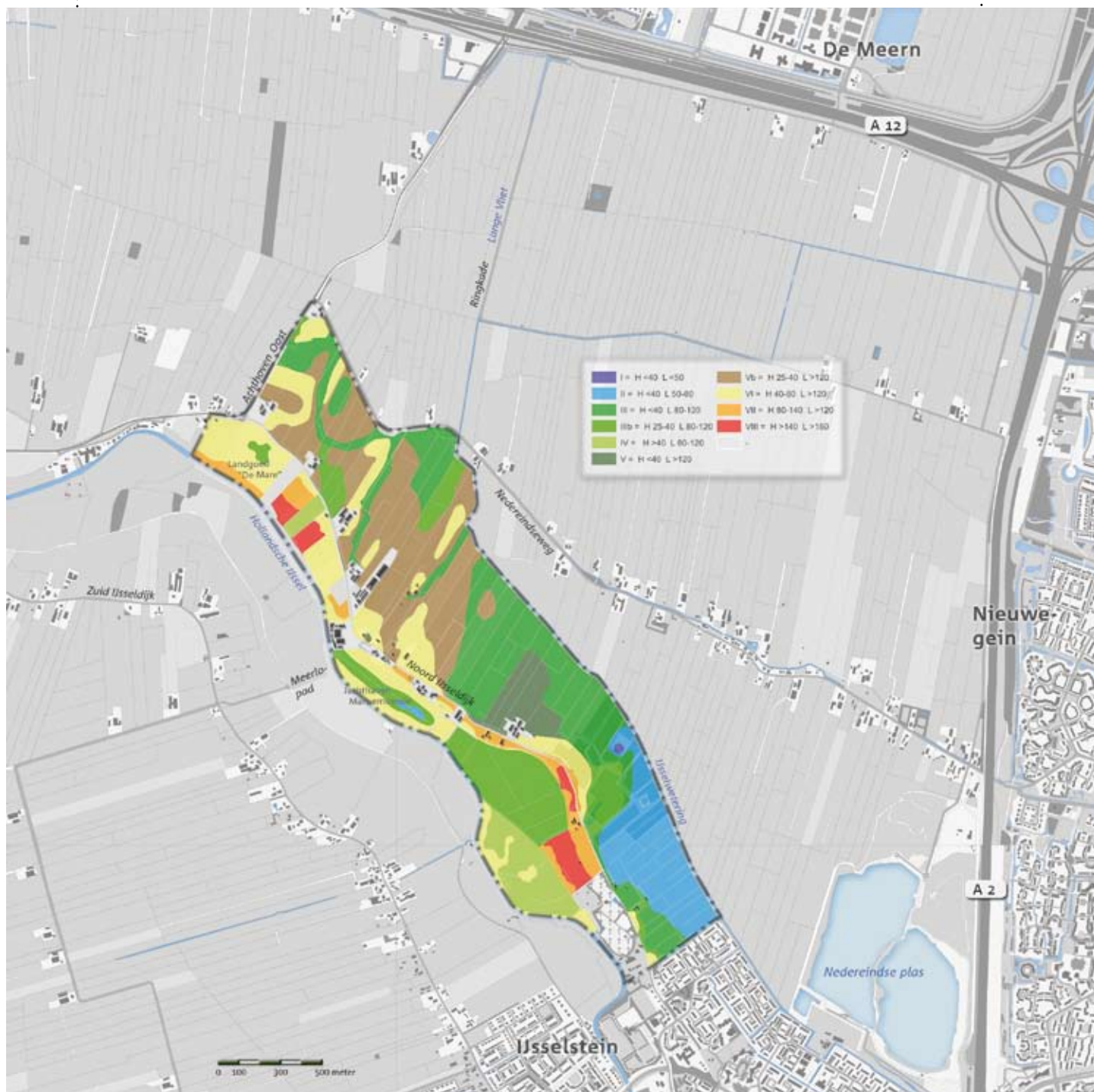
Hoogte t.o.v. NAP

Grondwatertrappen

KAART

7

Bestaande recreatievoorzieningen

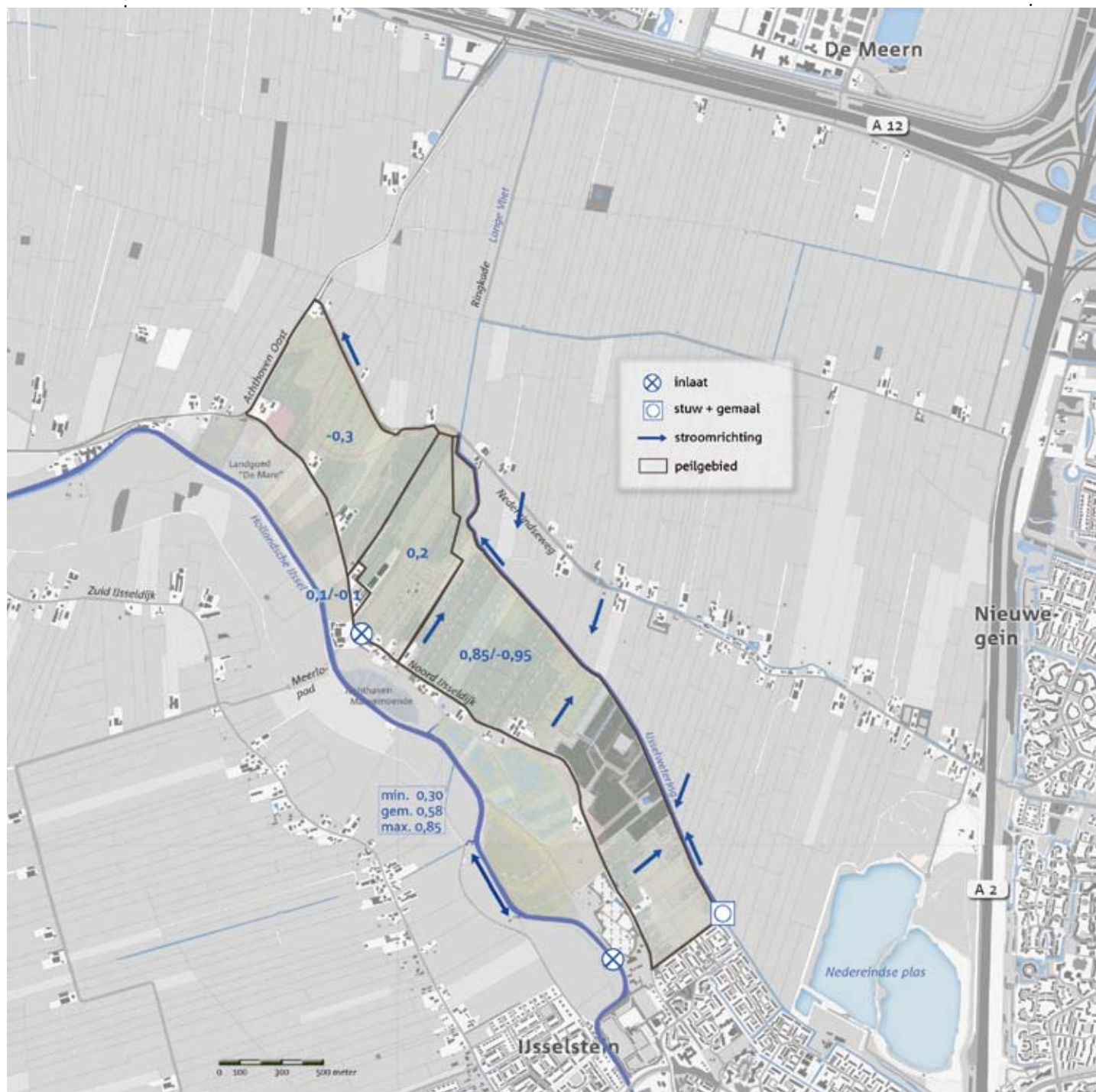
Archeologische vindplaatsen

KAART

9

10 Oppervlaktewatersysteem

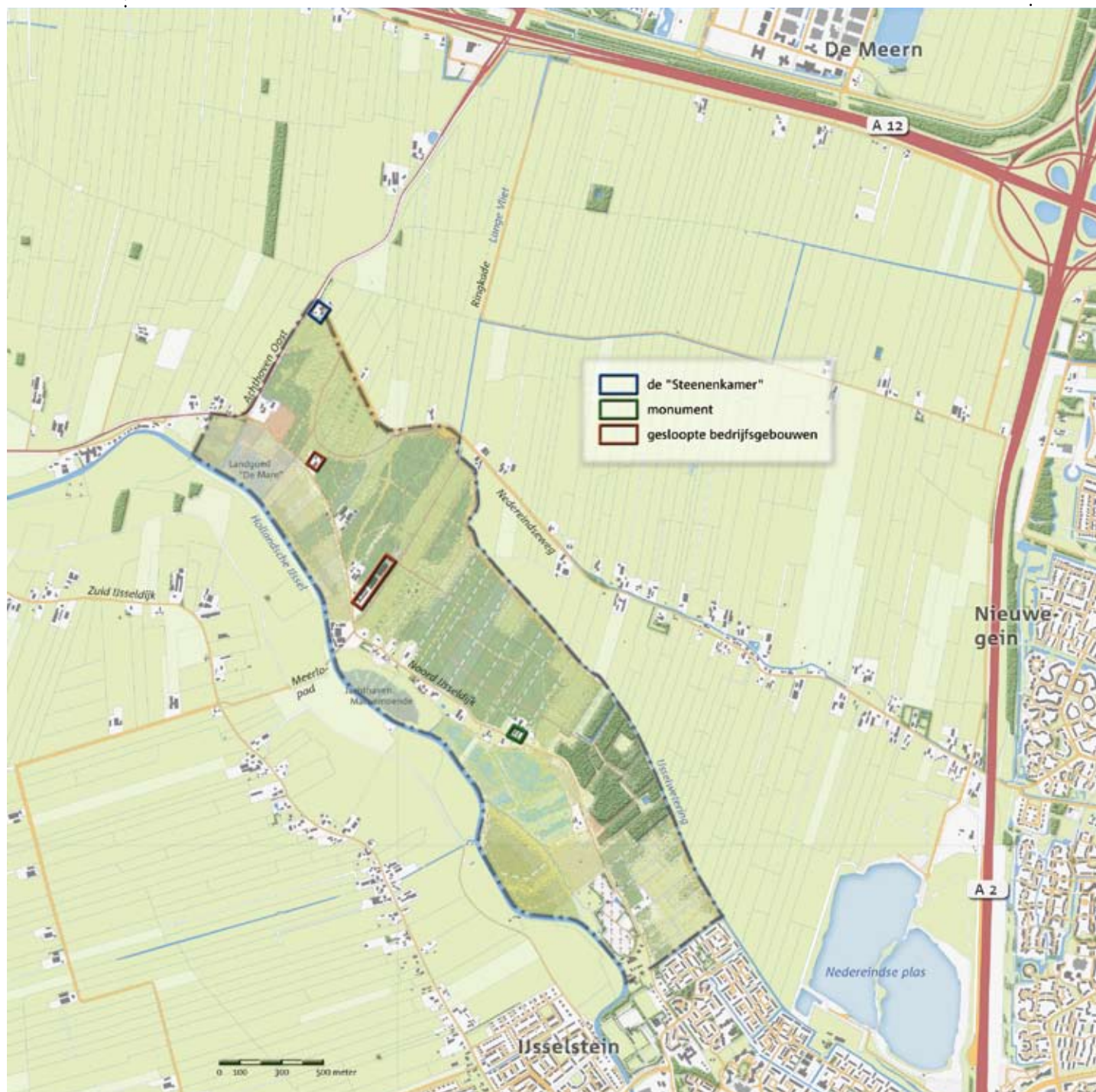

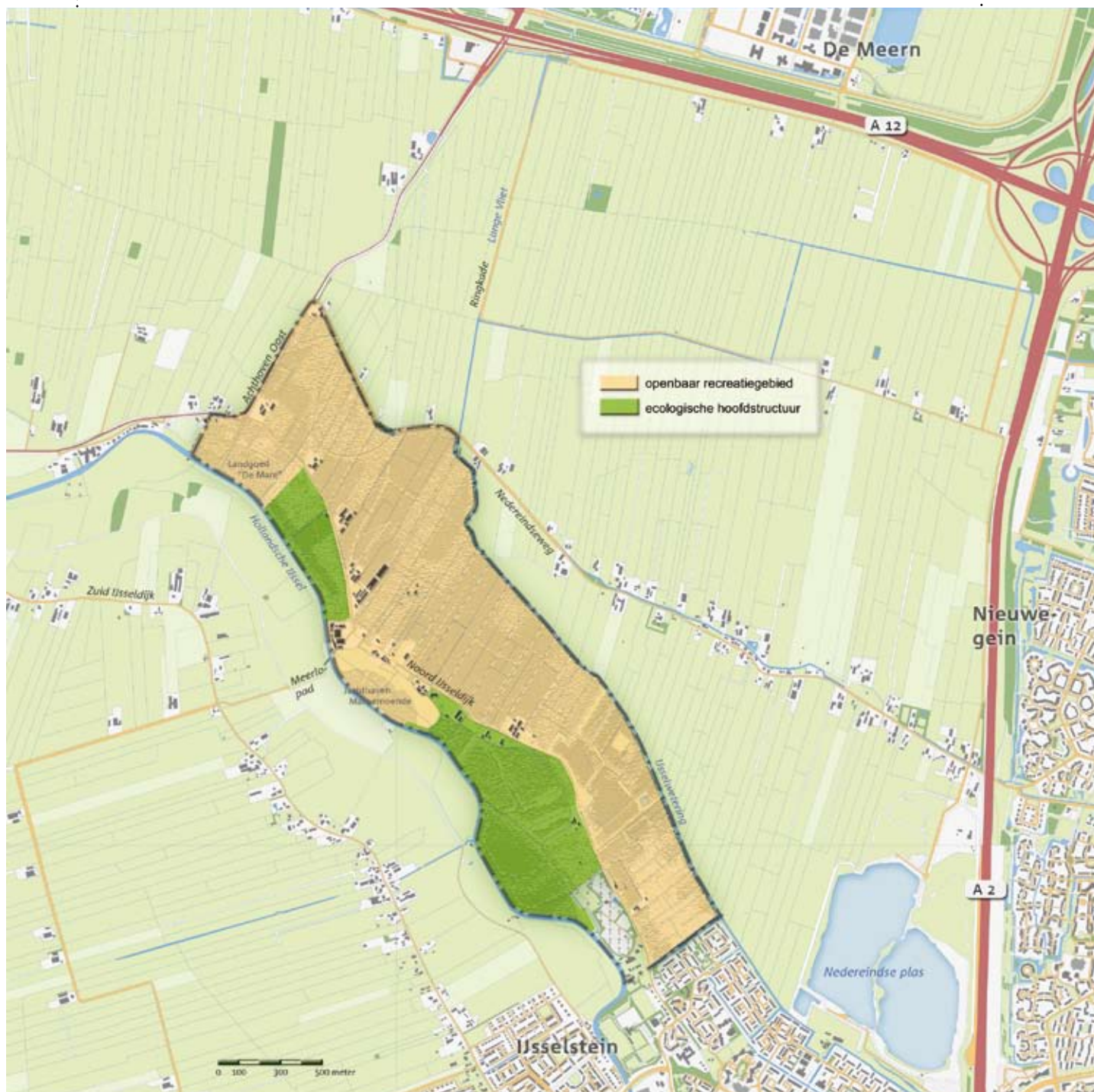
Bestaande verkeersvoorzieningen

KAART

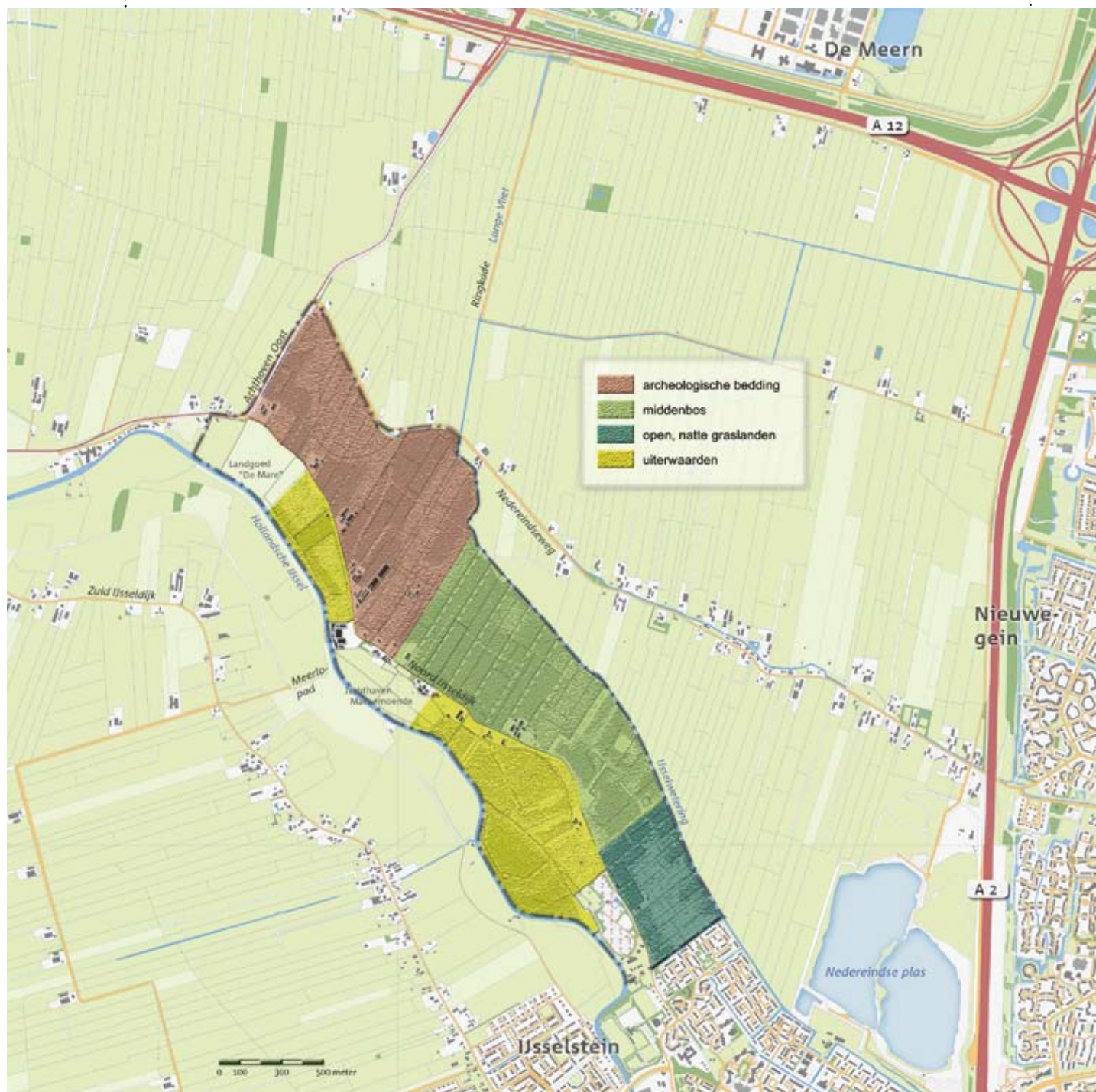
11

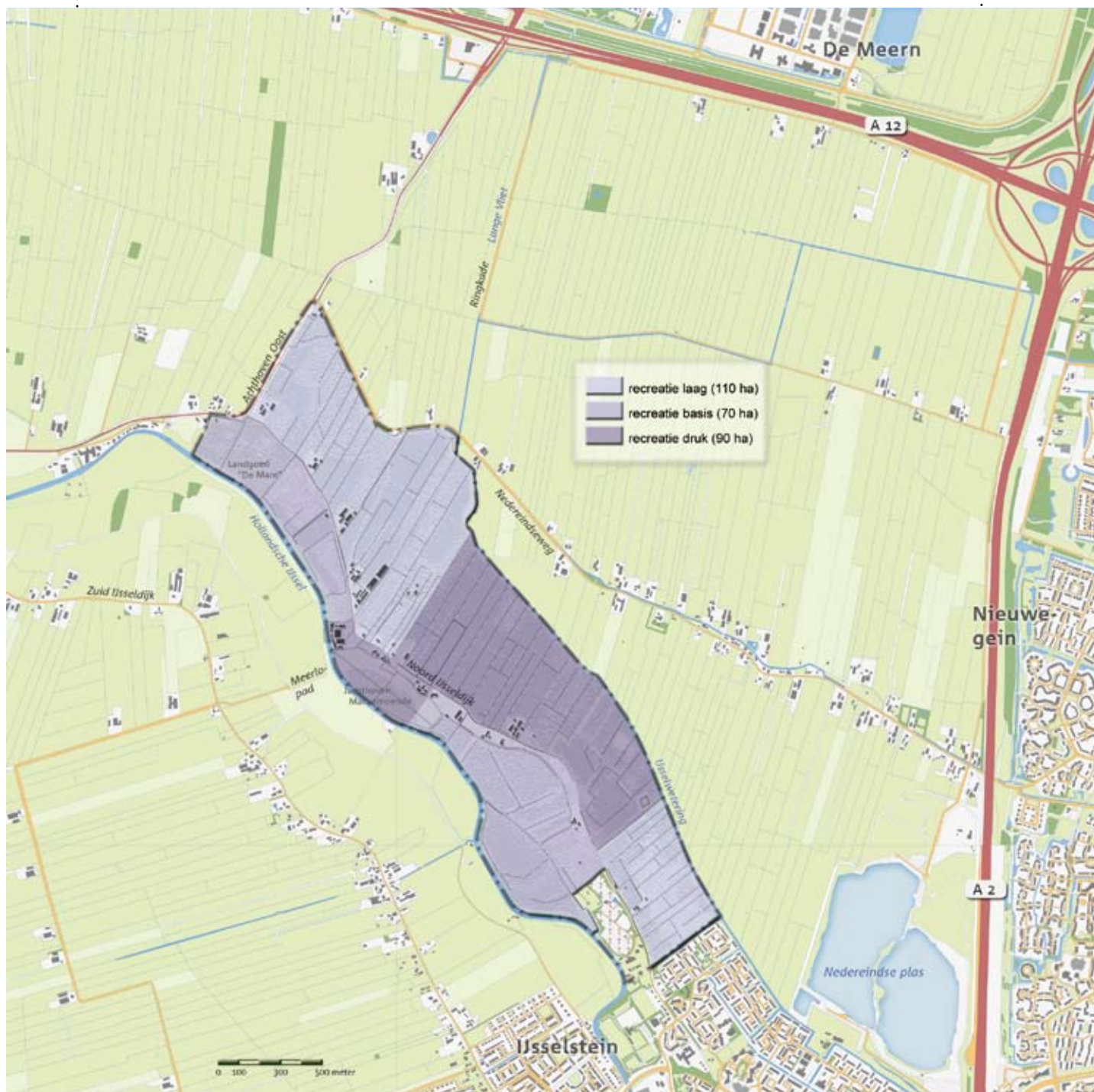
14 Sfeergebieden

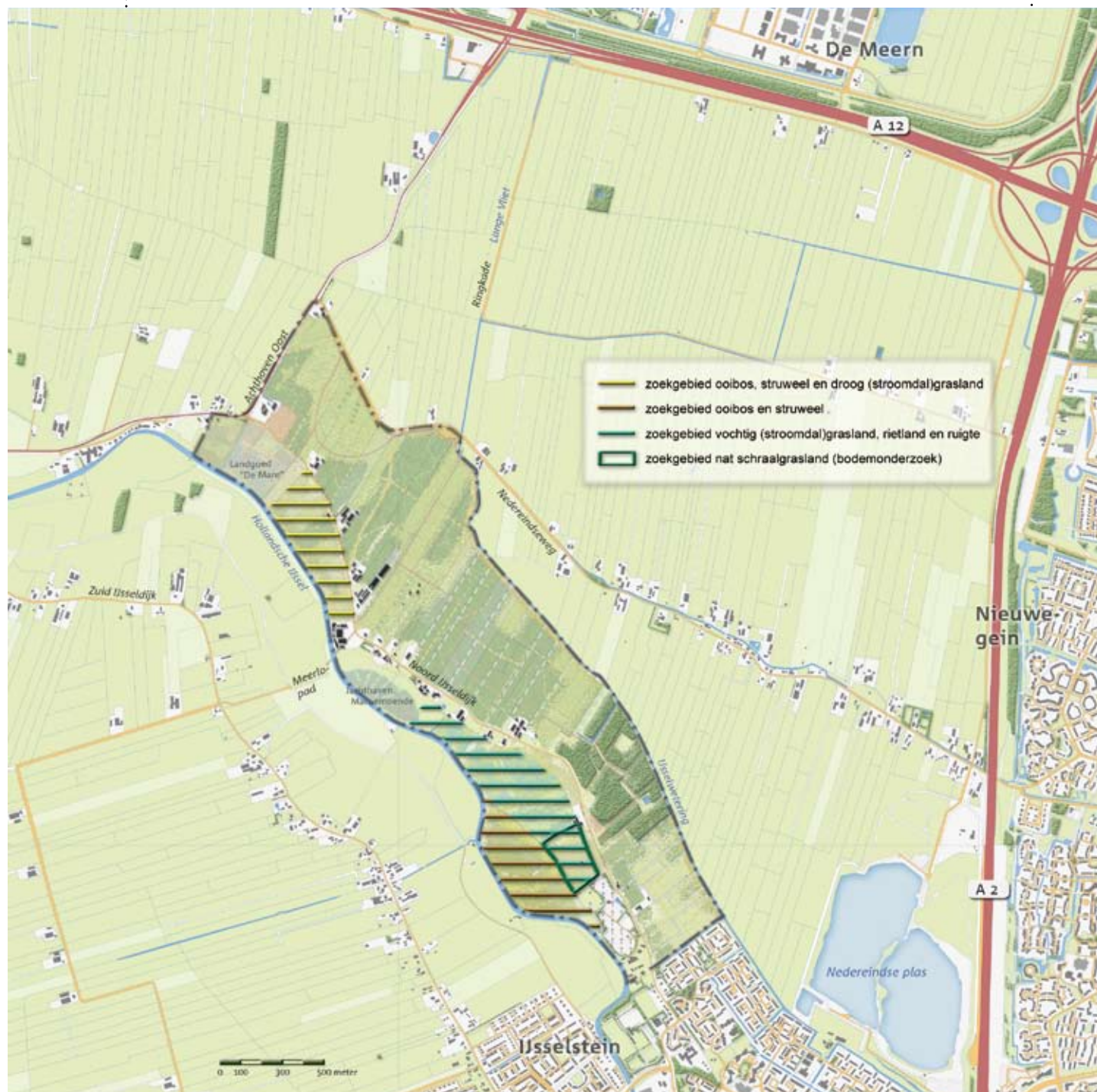
Zonering recreatiedruk

KAART

15

16 Ligging natuurdoeltypen

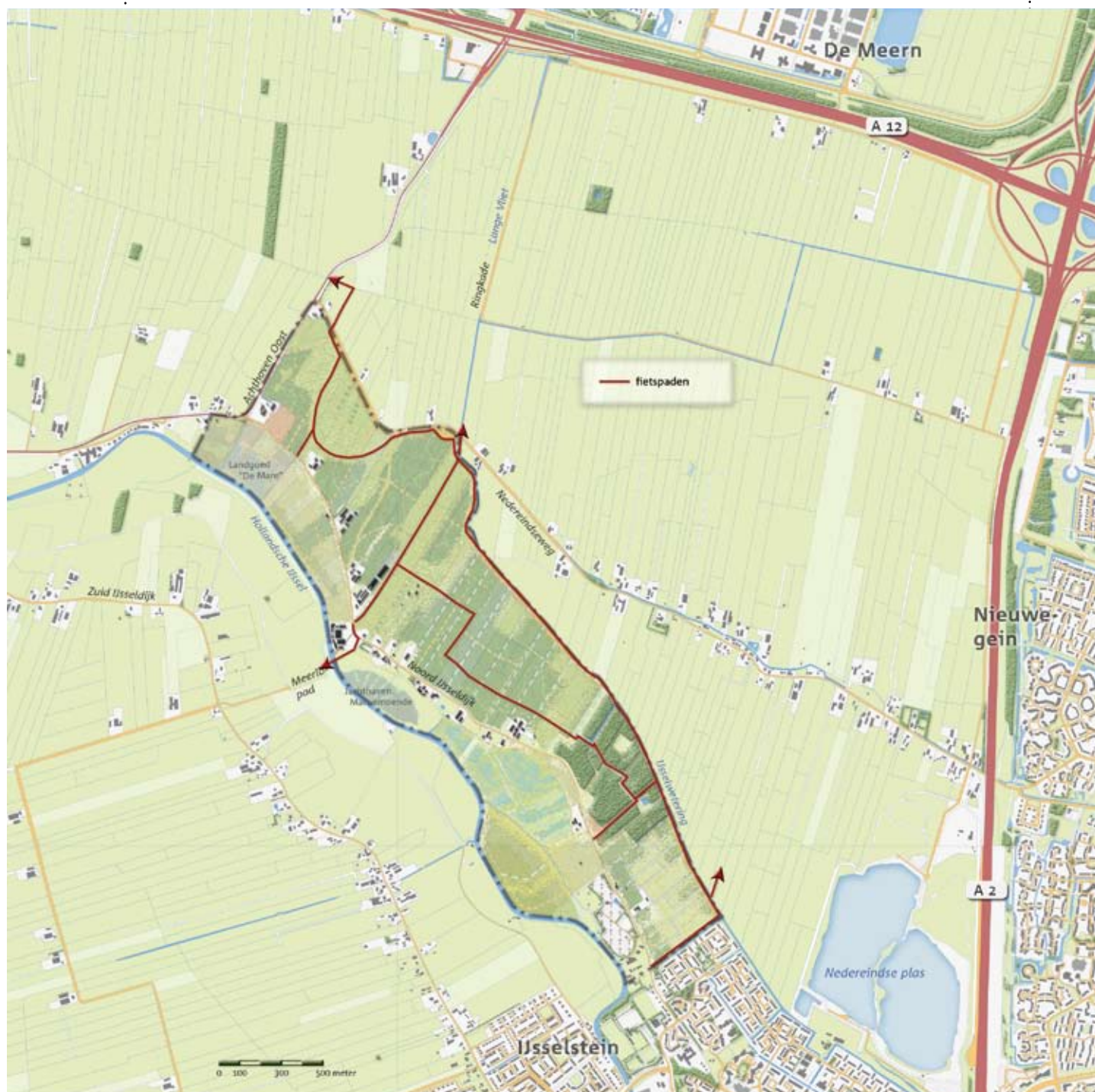
Maatregelen voor recreatie

KAART

17

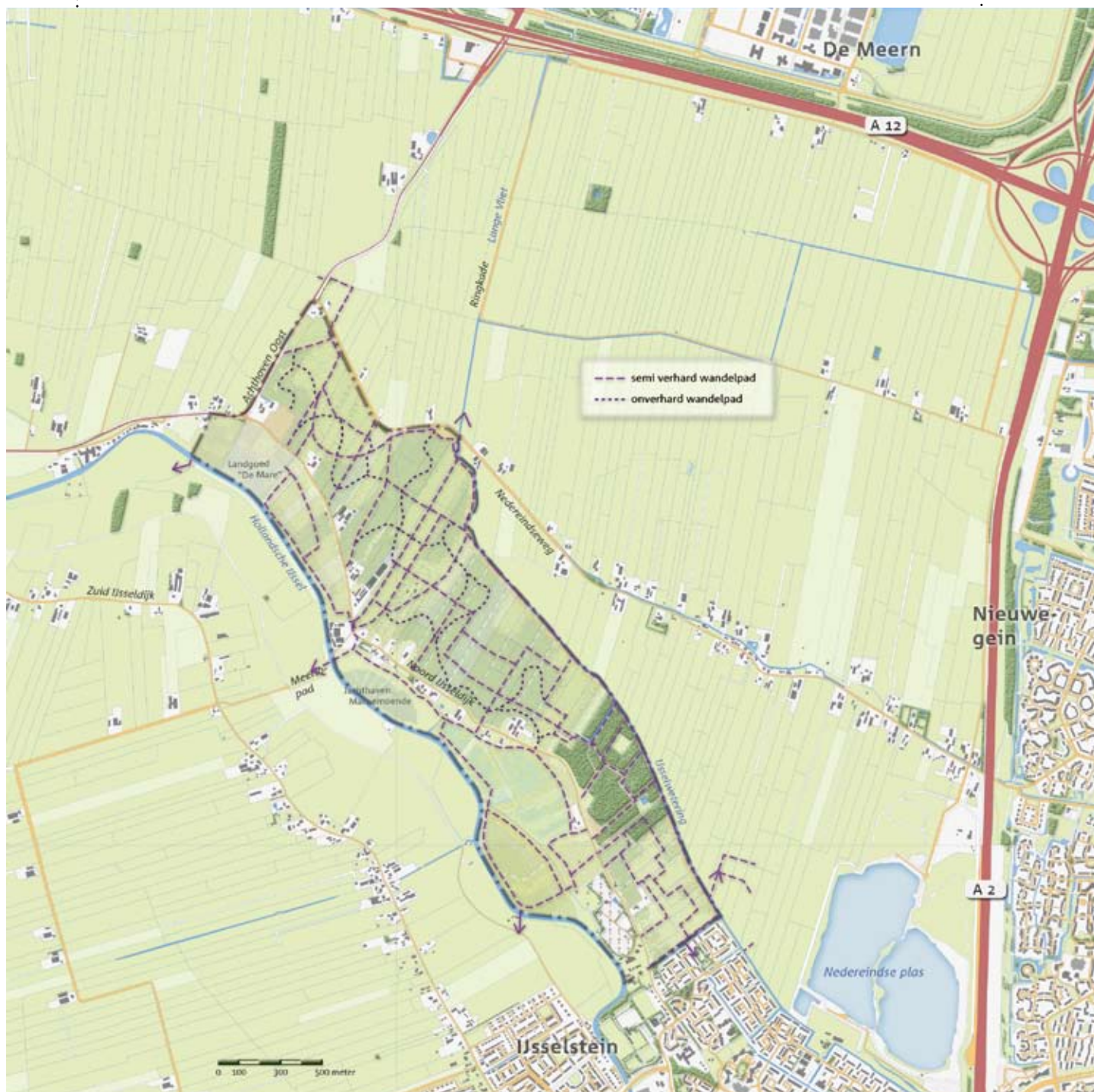
18 Ligging fietspaden

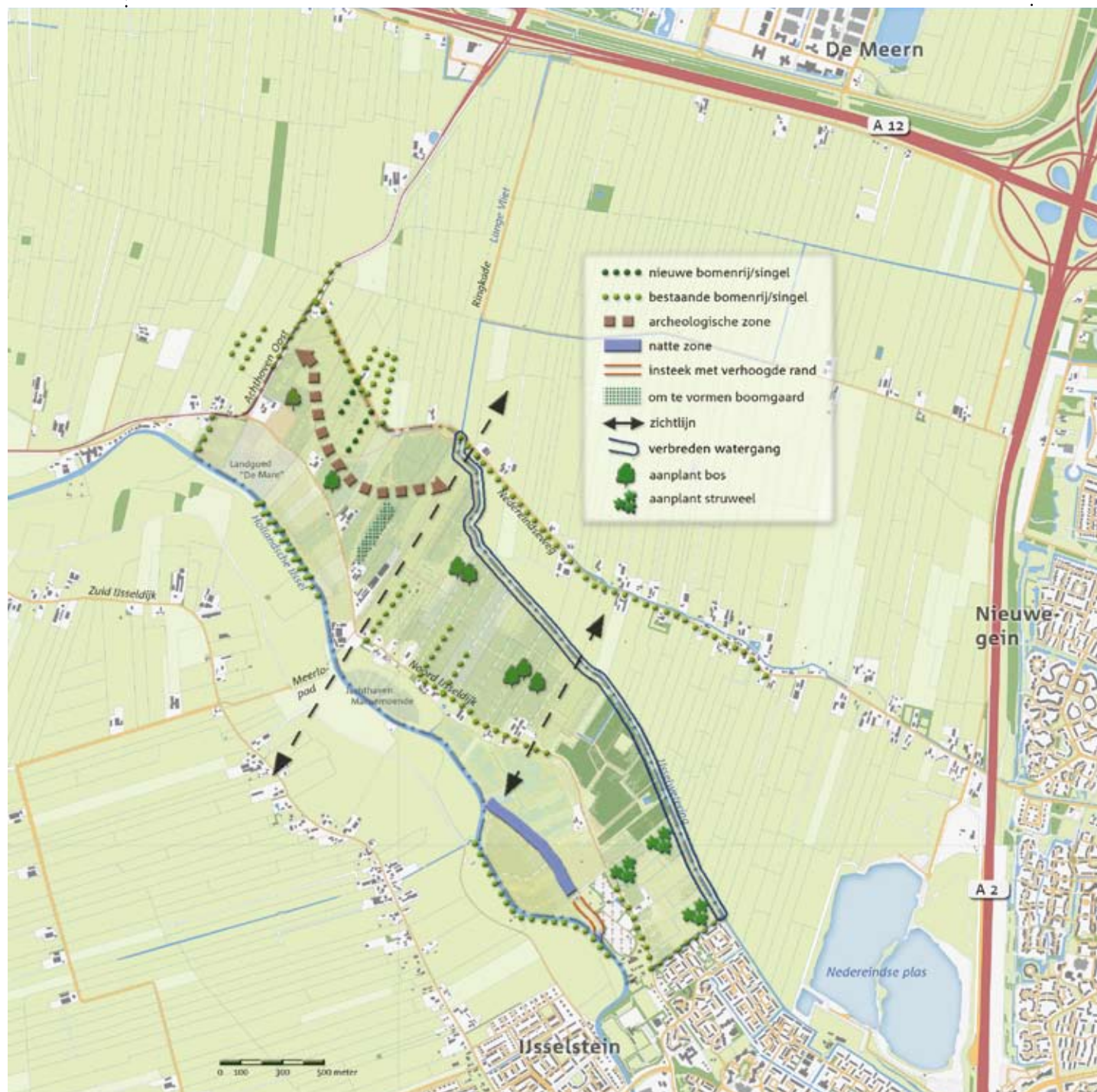
Ligging wandelpaden

KAART

19

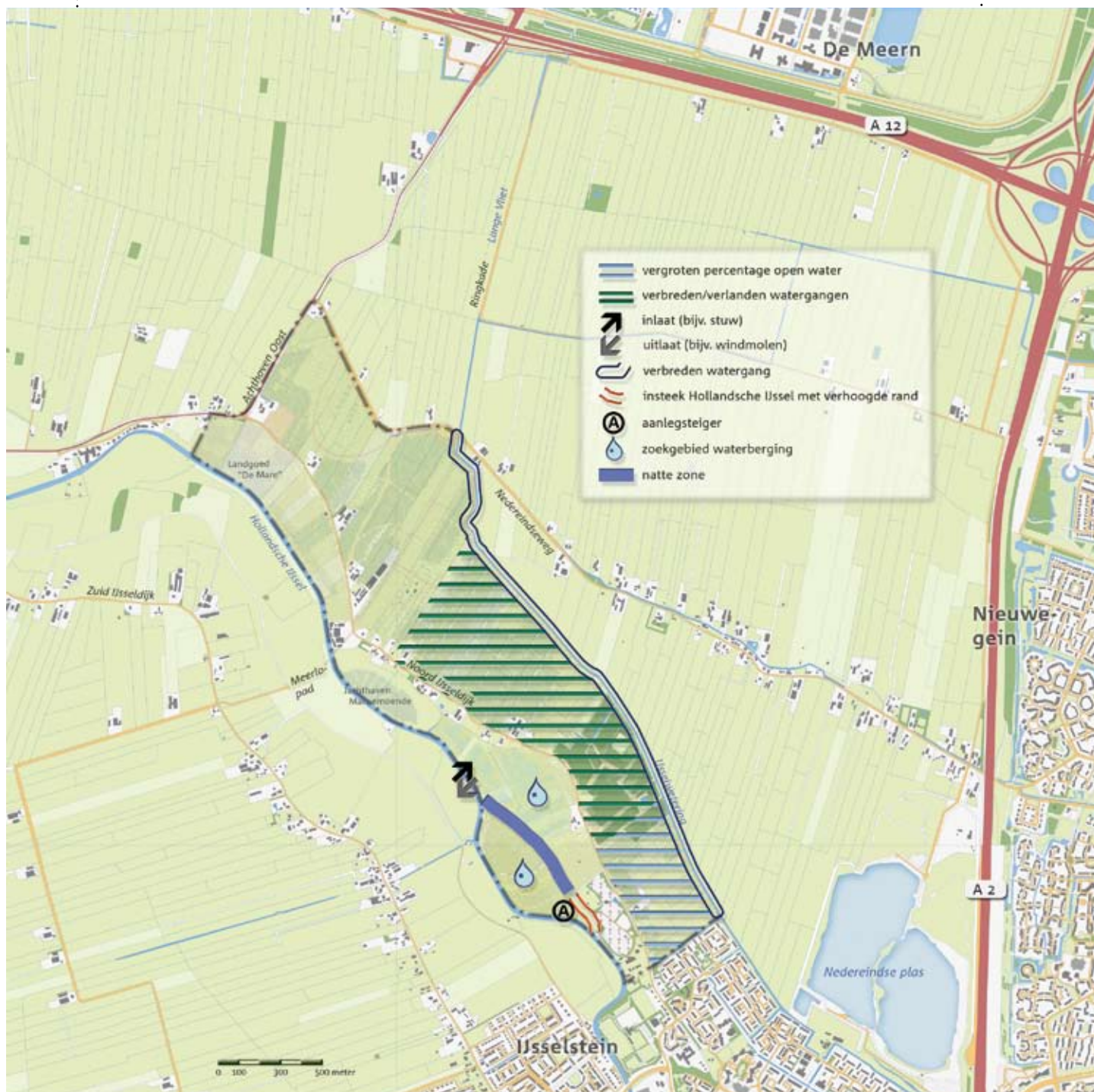
Maatregelen voor landschap en archeologie

Maatregelen voor waterhuishouding

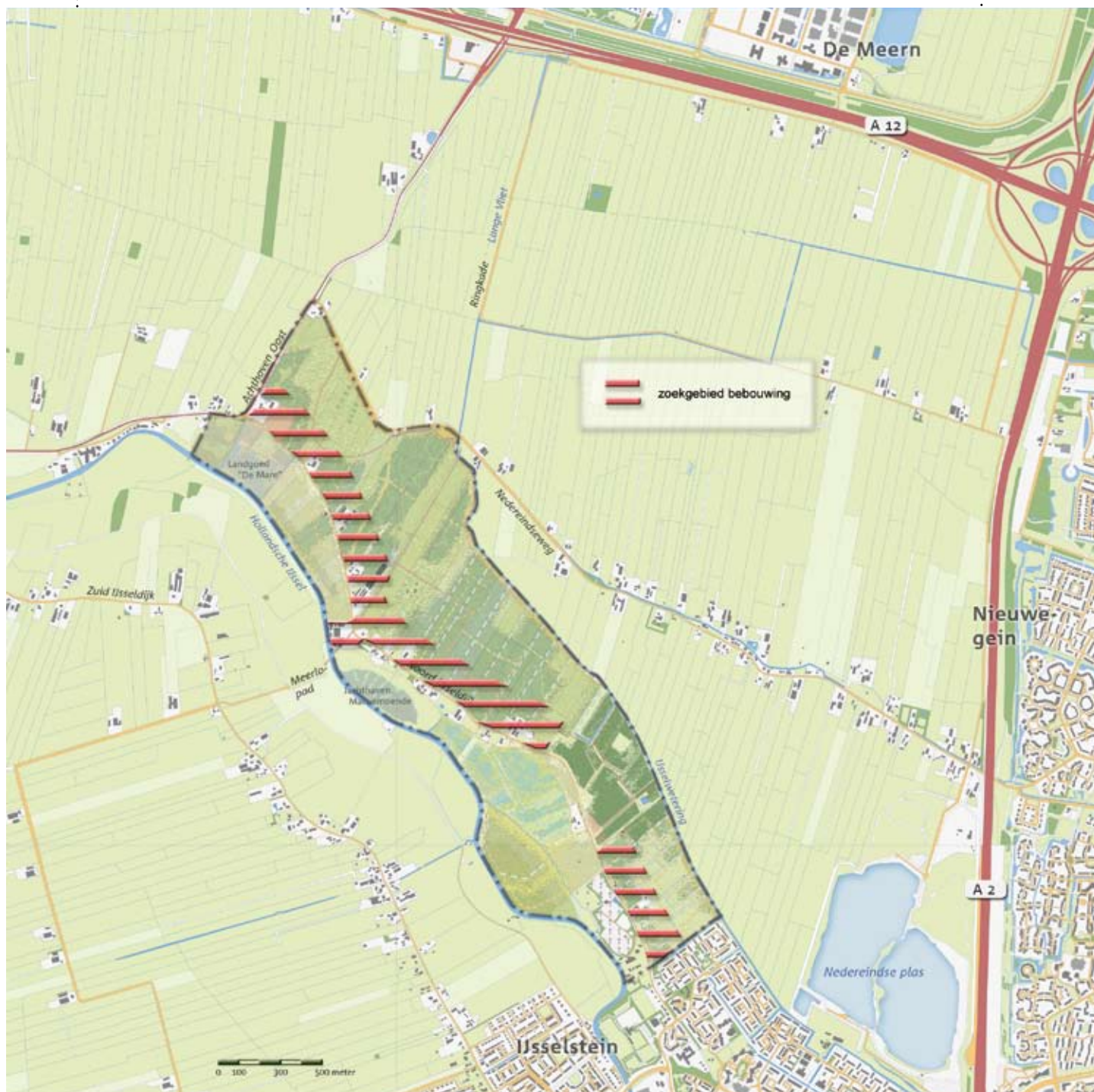
KAART

21

Maatregelen voor verkeer

Colofon

Uitgave

Landinrichtingscommissie voor de herinrichting van
Utrecht-West
(vanaf 1 januari 2009 Gebiedscommissie
Stad en Land Utrecht)
Postbus 8540, 3503 RM Utrecht

Verspreiding

Bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen, alle insprekers
op het ontwerp gebiedsplan, bewoners en ondernemers
directe omgeving. Het gebiedsplan is door iedereen
opvraagbaar.

Teksten

Dienst Landelijk Gebied regio West: Ids de Boer,
Stephan Hermens, Marleen Jansen, Annette van Schie;
in samenwerking met projectgroep Hollandsche IJssel.

Eindredactie

Lya Reuzenaar-Lieshout (Dienst Landelijk Gebied regio West)

Fotografie

Marleen Jansen, Lya Reuzenaar-Lieshout, Annette van Schie
(Dienst Landelijk Gebied regio West);
de Jong Luchtfotografie

Kartografie en sfeerbeelden

Bart Glaap (Dienst Landelijk Gebied regio West)

Vormgeving

Lauria Grafisch Ontwerp, www.lauria.org

Druk

Mart.Spruijt, www.spruijt.nl